

Projekt

z dnia 4 lutego 2021 r.

Zatwierdzony przez

UCHWAŁA NR
RADY MIASTA OŚWIĘCIM

z dnia 2021 r.

w sprawie: przyjęcia sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu
za 2020 rok.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.) w związku z art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm) - **Rada Miasta Oświęcim postanawia:**

§ 1. Przyjąć sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu za 2020 rok, jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Oświęcim.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Kenye Olszany Złazim
11.11.2021
Ad. K.

[Signature]
Zatwierdzam
(data, pieczęć i podpis prezydenta)

Przekazano do Rady Miasta w dniu 10.02.21

Poz. centralnego rejestru projektów uchwał

Rady Miasta 454/21

[Signature]
(podpis pracownika Wydz. OR)

ZASTĘPCA DYREKTORA
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Oświęcimiu

[Signature]
mgr Marta Węgrzyn-Skarbek
Starszy Referent ds. prawnych

[Signature]
mgr Andrzej Goytowski

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Oświęcimiu

[Signature]
mgr Beata Baka

[Signature]
24.02.21

Załącznik do uchwały Nr

Rady Miasta Oświęcim

z dnia.....2021 r.

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W OŚWIĘCIMIU ZA 2020 ROK**

luty 2021 r.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie s.3
2. Kadra i zasoby lokalowe Ośrodka s.5
3. Beneficjenci pomocy społecznej i rodzinny wywiad środowiskowy s.8
4. Kryteria, przesłanki i zakres przyznanych świadczeń pomocy społecznej w 2020 r. s.9
5. Praca socjalna, w tym specjalistyczna praca socjalna i inne działania wspierające realizowane w roku 2020. s. 17
6. System pomocy osobom bezdomnym s. 27
7. Programy i projekty realizowane w 2020 roku s. 32
8. Potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, przyznawanie i wypłata świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów oraz wydawanie zaświadczeń o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego w oparciu o art. 411 ust. 10g ustawy Prawo ochrony środowiska s. 40
9. Realizacja świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zasiłków dla opiekunów, świadczeń wychowawczych, jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka określonego ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" oraz świadczenia dobry start s. 41
10. Potrzeby w zakresie pomocy społecznej s. 46

Rozdział 1

Wprowadzenie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu został powołany Uchwałą Nr XVIII/81/91 Rady Miejskiej w Oświęcimiu z dnia 18 kwietnia 1991 r. w sprawie utworzenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu.

Ośrodek działa w oparciu o Statut nadany mu przez Radę Miasta Oświęcim oraz Regulamin Organizacyjny zatwierdzony przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu.

Głównym przedmiotem działalności Ośrodka jest wykonywanie szeroko rozumianych zadań pomocy społecznej, w tym przede wszystkim określonych ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.).

Ponadto, Ośrodek realizując zadania z zakresu pomocy społecznej podejmuje szereg działań polegających na rozwijaniu nowych form wsparcia, w tym realizuje programy i projekty mające na celu usamodzielnienie i integrację społeczną osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, wymagających wsparcia oraz propaguje ideę wolontariatu. Ponadto w roku 2020 w dalszym ciągu Ośrodek czynnie uczestniczył w realizacji projektu Kooperacje 3D - model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin. Kontynuacja przedmiotowego projektu miała istotne znaczenie w okresie trwającej pandemii, gdyż celem projektu jest zwiększenie kooperacji oraz współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych istotnych z punktu widzenia włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa.

Obok zadań pomocy społecznej, Ośrodek w roku 2020 wykonywał także inne zadania miasta Oświęcim, w tym zlecone z zakresu administracji rządowej. Zadania te obejmowały:

- 1) realizację świadczeń rodzinnych, regulowanych ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 111 ze zm.),
- 2) potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2020r. poz. 1398 ze zm.),
- 3) udzielanie pomocy osobom uprawnionym do alimentów, regulowanej ustawą z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 808 ze zm.),
- 4) wspieranie rodziny i współfinansowanie pieczy zastępczej, regulowane ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.),
- 5) udzielanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie miasta Oświęcim, tj. stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego, które są regulowane ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1327 ze zm.),

6) realizację zasiłków dla opiekunów, przysługujących osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r., w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, regulowanych ustawą z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1297),

7) realizację świadczenia wychowawczego, regulowanego ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 2407 ze zm.),

8) przyznawanie i wypłatę jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka oraz pełnienie koordynacji wsparcia i poradnictwa przez asystenta rodziny, regulowanych ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1329),

9) realizację rządowego programu „Dobry start”, regulowanego rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, z dnia 30 maja 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061 ze zm.),

10) wydawanie zaświadczeń o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego w oparciu o art. 411 ust. 10g ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1219 ze zm.),

11) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, regulowane ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.),

12) przeciwdziałanie narkomanii, regulowane ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn. Dz.U. z 2020r. poz. 2050),

13) przeciwdziałanie alkoholizmowi, zgodnie z "Gminnym programem profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na terenie miasta Oświęcim na rok 2020", stanowiącym załącznik do Uchwały Nr XVI/269/19 Rady Miasta Oświęcim z dnia 19 grudnia 2019 r. w sprawie uchwalenia "Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na terenie miasta Oświęcim na rok 2020",

14) gospodarowanie częścią gminnego zasobu mieszkaniowego miasta Oświęcim (budynek mieszkalny przy ul. Leszczyńskiej 2 w Oświęcimiu),

15) koordynowanie organizacją i realizacją prac społecznie użytecznych realizowanych w ramach podmiotów miejskich.

Zakres zadań powierzonych Ośrodkowi ulega ciągłemu poszerzaniu. Na przestrzeni lat 2016 - 2020 został on wzbogacony o kolejne zadania, w tym zwłaszcza zlecone z zakresu administracji rządowej, obejmujące:

- realizację zadań z zakresu świadczenia wychowawczego (pkt 7 - rok 2016), które w roku 2019 uległy zwiększeniu z uwagi na poszerzenie kręgu uprawnionych do świadczenia wychowawczego w związku ze zniesieniem kryterium dochodowego decydującego o prawie do przedmiotowego świadczenia na pierwsze dziecko,

- realizację zadań z zakresu przyznawania jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka oraz pełnienie koordynacji wsparcia i poradnictwa przez asystenta rodziny określonych ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (pkt 8 - rok 2017),

- realizację zadań wynikających z rządowego programu "Dobry start" (pkt 9 - rok 2018),

- wydawanie zaświadczeń o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstw domowego w oparciu o art. 411 ust. 10g ustawy Prawo ochrony środowiska (pkt 10 - grudzień 2020 r.).

Przypisanie do zakresu działania Ośrodka realizacji wskazanych powyżej zadań spowodowało istotny wzrost wydatków w planie finansowym Ośrodka. W porównaniu do roku 2015 wydatki Ośrodka w roku 2020 wzrosły o kwotę 40.635.542,44 zł.

Jednocześnie należy podkreślić, że rok 2020 był trudnym czasem w działalności Ośrodka z uwagi na ogłoszony na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stan zagrożenia epidemicznego¹⁾ a następnie stan epidemii²⁾. Z uwagi na te okoliczności, a także związane z nimi zmiany w obowiązującym stanie prawnym oraz dużą absencję rotacyjną wśród pracowników wszystkich komórek organizacyjnych Ośrodka konieczne było zmodyfikowanie dotychczas stosowanej w Ośrodku dokumentacji, metod pracy i sposobu załatwiania spraw. Niejednokrotnie działania takie były podejmowane pod presją czasu i w warunkach wzmożonego stresu. Ponadto obok realizowanych zadań, kontynuowanych programów i projektów Ośrodek podejmował kolejne działania jak realizacja programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej "Wspieraj Seniora" oraz programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej "Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej". Ośrodek w okresie od dnia 19 marca 2020 r. do nadal realizuje dyżur telefoniczny w ramach platformy ministerialnej <https://www.gov.pl/web/koronawirus/pomoc-dla-potrzebujacych>, przeznaczonej dla obywateli, którzy za jej pośrednictwem mogą uzyskać informacje na temat kontaktu z ośrodkami pomocy społecznej. Dyżur ten jest wykonywany przez pracowników Ośrodka pod wskazanym w platformie numerem telefonu od poniedziałku do niedzieli w godzinach od 7.30 do 19.00, w celu udzielania niezbędnych informacji osobom, które potrzebują pomocy, zwłaszcza ludziom starszym, samotnym i niepełnosprawnym.

Rozdział 2

Kadra i zasoby lokalowe Ośrodka

Kadrę Ośrodka wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. stanowiło 76 pracowników, zatrudnionych w ramach 73,6 etatów, w tym:

* dyrektor i zastępca dyrektora - 2 osoby,

¹⁾ Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego z dnia 13 marca 2020 r. (Dz.U. z 2020 poz. 433 ze zm.)

²⁾ Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii z dnia 20 marca 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 491 ze zm.).

- * 35 pracowników Działu Pomocy Środowiskowej, w tym:
 - a) 1 osoba - Główny Specjalista Działu Pomocy Środowiskowej,
 - b) 17 pracowników I i II Sekcji Terenowych Pracowników Socjalnych,
 - c) 6 pracowników Schroniska dla osób bezdomnych,
 - d) 4 pracowników Domu Socjalnego, w tym mieszkań chronionych,
 - e) 7 pracowników Sekcji Specjalistycznej Pracy Socjalnej i Profilaktyki Społecznej, w tym 3 asystentów rodziny,
- * 11 pracowników Działu Świadczeń Rodzinnych i Spraw Alimentacyjnych,
- * 28 pracowników obsługi kadrowej, płacowej, księgowej, BHP, prawnej i świadczeń pomocy społecznej.

Warto zaznaczyć, że w Ośrodku pracuje wyspecjalizowana kadra, która w sposób stały i systematyczny podnosi swoje kwalifikacje zawodowe. W 2020 roku pracownicy Ośrodka uczestniczyli w 92 szkoleniach z różnych obszarów wiedzy.

Struktura poziomu wykształcenia pracowników Ośrodka na dzień 31 grudnia 2020 r. kształtowała się w sposób następujący:

- * 82,9 % pracowników Ośrodka posiada wykształcenie wyższe,
- * 15,8 % pracowników posiada wykształcenie średnie,
- c) 1,3 % pozostałe (1 osoba zawodowe).

Specyfika problemów występujących w lokalnym środowisku powoduje, że świadczenie pracy socjalnej wymaga coraz większej specjalizacji i profesjonalizacji usług, dlatego pracownicy Ośrodka uczestniczą w szeregu przedsięwzięć edukacyjnych mających na celu podniesienie kompetencji zawodowych.

Na dzień 31 grudnia 2020 r. Kadra Ośrodka ze względu na poziom doskonalenia zawodowego przedstawiała się następująco:

- 9 pracowników socjalnych posiada ukończoną specjalizację I lub II stopnia w zawodzie pracownik socjalny,
- 9 pracowników Ośrodka ma ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej,
- 2 pracowników Sekcji Specjalistycznej Pracy Socjalnej i Profilaktyki Społecznej posiada ukończone studia podyplomowe w zakresie interwencji kryzysowej,
- 1 pracownik Sekcji Pomocy Instytucjonalnej posiada ukończone studia podyplomowe w zakresie doradztwa zawodowego,
- 1 pracownik ma ukończone studia podyplomowe z zakresu socjoterapii.

Ponadto:

- 1 osoba ma ukończone studia doktoranckie w zakresie prawa,
- 1 osoba ma ukończone studia podyplomowe z zakresu audytu i kontroli zarządczej w jednostkach sektora finansów publicznych,
- 1 osoba ma ukończone studia podyplomowe z zakresu zarządzania w administracji publicznej,
- 1 osoba posiada ukończone studia podyplomowe z zakresu zamówień publicznych,
- 1 osoba ma ukończone studia podyplomowe z zakresu informatyki dla nauczycieli,
- 1 osoba ma ukończone studia podyplomowe z zakresu zarządzania funduszami europejskimi,
- 1 osoba ma ukończone studia podyplomowe z zakresu zarządzaniai kadrami przedsiębiorstwa,
- 1 osoba ma ukończone studia podyplomowe z zakresu zarządzania administracją publiczną,
- 1 osoba ma ukończone studia podyplomowe z zakresu Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Ze względu na zakres realizowanych zadań konieczne jest utrzymanie kadry pracowniczey co najmniej na dotychczasowym poziomie etatyzacyjnym, jako niezbędnym i stanowiącym minimum potrzeb. Przy czym z uwagi na stale poszerzający się zakres zadań oraz pogłębiający się stopień trudności ich wykonywania, w celu bardziej efektywnej ich realizacji wskazane jest rozważenie możliwości zwiększenia liczby etatów kadry pracowniczey Ośrodka. Nie bez znaczenia jest również wysokość uposażenia, powodująca rezygnację z pracy w Ośrodku pracowników poszukujących bardziej korzystnych warunków pracy.

Ponadto, ciągłe zmiany przepisów prawa w wielu obszarach działalności Ośrodka powodują konieczność stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych zarówno wśród pracowników merytorycznych pomocy społecznej, jak i wśród kadry urzędniczej realizującej pozostałe zadania związane z funkcjonowaniem i statutową działalnością Ośrodka. Stąd też konieczne jest zabezpieczenie odpowiednich środków finansowych na szkolenia i kursy podnoszące kwalifikacje kadry.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu w roku 2020 prowadził swoją działalność w 5 budynkach:

- 1) budynek główny przy ul. Jana III Sobieskiego 15B w Oświęcimiu,
- 2) Dom Socjalny w Oświęcimiu, w którym prowadzone są mieszkania socjalne, mieszkania chronione treningowe i pomieszczenia tymczasowe,
- 3) Schronisko dla osób bezdomnych przy ul. Dąbrowskiego 139 w Oświęcimiu wraz z Ogrzewalnią i Łażnią miejską,
- 4) Punkt terenowy Zasole przy ul. Obozowej 43 w Oświęcimiu (wygaśnięcia prawa trwałego zarządu w miesiącu październiku i zdanie lokalu w miesiącu grudniu 2020 r.),

5) budynek przy ul. Partyzantów 1 w Oświęcimiu, w którym mieści się Dział Świadczeń Rodzinnych i Spraw Alimentacyjnych.

Budynki te na bieżąco podlegają kontroli i przeglądom technicznym odpowiednich w tym zakresie służb. W miarę posiadanych skromnych możliwości finansowych są one również modernizowane, jednak pełne dostosowanie tych budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych wymaga znacznych nakładów finansowych, zwłaszcza, że budynki te są budynkami starymi, w których są zdecydowanie ograniczone możliwości adaptacyjne pod potrzeby osób niepełnosprawnych. Stąd też konieczne jest zabezpieczenie odpowiednich na ten cel środków finansowych.

W roku 2020 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu stosownie do postanowień wynikających z Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni z dnia 27 kwietnia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 896) dokonał pełnej standaryzacji i odświeżenia pomieszczenia Ogrzewalni miejskiej funkcjonującej w jego strukturze. Prace te obejmowały doposażenie Ogrzewalni i wykonanie prac remontowych obejmujących wykonanie instalacji wodno-kanalizacyjnej, wyłożenie ścian i posadzek płytkami, remont WC i malowanie ścian a wydatki poniesione z tytułu opiewały na łączną kwotę 20.667,69 zł.

Rozdział 3

Beneficjenci pomocy społecznej i rodzinny wywiad środowiskowy

W Oświęcimiu wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. zamieszkiwało 35.693 mieszkańców (informacja UM Oświęcim). Spośród nich Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu objął wsparciem finansowym, rzeczowym i usługowym 1.116 rodzin, wśród których żyło 1.787 osób. W tym 235 środowiska skorzystały z pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej, a w środowiskach tych żyło 362 osoby. Liczba mieszkańców miasta systematycznie maleje, a w ślad za tym maleje również liczba osób objętych wsparciem tutaj. Ośrodka. Liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców wynosi 5,01 %.

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej co do zasady następuje w drodze decyzji administracyjnej po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, którego celem jest ustalenie sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin korzystających i ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej. Wywiad przeprowadza się w miejscu zamieszkania osoby lub rodziny albo w miejscu jej pobytu. W zakresie powyższym, w związku z ogłoszonym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanem zagrożenia epidemicznego a następnie stanem epidemii ustawodawca wprowadził istotne zmiany ustawą z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanymi nimi sytuacji kryzysowych (t. jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1842 ze zm.). W świetle regulacji art. 15o w/w ustawy z przyczyn związanych z przeciwdziałaniem COVID-19, ilekroć zgodnie z ustawą o pomocy społecznej wymagane jest przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego lub jego aktualizacji, w szczególności z osobą lub

rodziną, które zostały poddane kwarantannie w związku z podejrzeniem zakażenia lub choroby zakaźnej, ustalenie sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej zamiast przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego lub jego aktualizacji może nastąpić na podstawie:

- rozmowy telefonicznej z pracownikiem socjalnym, a w przypadku osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu słuchu przy wykorzystaniu środków wspierających komunikowanie się, o których mowa w art. 3 pkt 5 ustawy o języku migowym i innych środków komunikowania się,
- dokumentów lub oświadczenia, o którym mowa w art. 107 ust. 5b ustawy o pomocy społecznej, a także ich kopii, w tym elektronicznych, uzyskanych od osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc,
- informacji udostępnionych przez podmioty, o których mowa w art. 105 ustawy o pomocy społecznej.

Na okoliczność ustalenia powyższych danych Ośrodek opracował specjalny wzór protokołu, a także wzory decyzji uwzględniające powyższe aspekty proceduralne. W 2020 roku pracownicy socjalni Ośrodka prowadzili 3.064 postępowania w sprawach świadczeń pomocy społecznej, w których przeprowadzili łącznie 2.950 rodzinnych wywiadów środowiskowych i sporządzili protokołów ustalających sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodzin. Należy zaznaczyć, że pracownicy Ośrodka przeprowadzali w roku 2020 rodzinne wywiady środowiskowe także dla innych celów niż pomoc społeczna. W szczególności dotyczy to postępowań w sprawach potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, a także dla celów prowadzonych postępowań w sprawach przyznania niektórych rodzajów świadczeń określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Rozstrzyganie w sprawach świadczeń pomocy społecznej, poza pewnymi wyjątkami, następuje w drodze decyzji administracyjnej. W roku 2020 w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydano łącznie 7.455 decyzji administracyjnych. Były to m.in. decyzje przyznające : zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone w miejscu zamieszkania, usługi świadczone w Dziennym Domu Pomocy w Oświęcimiu, posiłki oraz decyzje kierujące do ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (ŚDS) oraz decyzje kierujące do DPS a także ustalające odpłatność z tego tytułu. Wydano ponadto wiele decyzji zmieniających powyższe decyzje oraz odmawiających przyznania ww. form wsparcia.

W celu zaspokojenia podstawowych potrzeb beneficjentów Ośrodka w zakresie pomocy społecznej w roku 2020 MOPS w Oświęcimiu wydatkował na świadczenia pomocy społecznej, obejmujące wypłatę zasiłków, uiszczenie składek na ubezpieczenie zdrowotne, zabezpieczenie pobytu w schroniska dla osób bezdomnych, w tym z usługami opiekuńczymi oraz pobyt w DPS, prowadzenie mieszkań chronionych, zabezpieczenie posiłku łączną kwotę 5.196.305,70 zł (bez uwzględniania usług świadczonych w i przez DDP w Oświęcimiu i ŚDS w Oświęcimiu).

Rozdział 4

Kryteria, przesłanki i zakres przyznanych świadczeń pomocy społecznej w 2020 r.

Podstawowe zasady przyznawania świadczeń pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876), zgodnie z którą prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje m.in. w przypadku spełnienia odpowiedniego kryterium dochodowego. W roku 2020 kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w przypadku osoby samotnie gospodarującej wynosiło 701,00 zł, natomiast w przypadku rodziny: kryterium dochodowe na osobę w rodzinie wynosiło 528,00 zł (przy czym dochód rodziny nie może przekraczać sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie)³⁾.

Należy jednocześnie podkreślić, że na terenie miasta Oświęcim obowiązuje podwyższone kryterium dochodowe dla celów przyznania zasiłków celowych:

- na zakup posiłku lub żywności realizowanych w ramach wieloletniego programu rządowego "Posiłek w szkole i w domu" (Uchwała Nr II/14/18 Rady Miasta Oświęcim z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie przystąpienia gminy Miasto Oświęcim do wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 oraz podwyższenia kwoty kryterium dochodowego i ustalenia zasad zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia w ramach realizacji tego programu (Dz.Urz. Woj. Małopolskiego z 2018 r. poz. 8067)),
- na dofinansowanie zwiększonych kosztów grzewczych lokalu mieszkalnego związanych z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów ekologicznych (Uchwała Nr LII/1007/18 Rady Miasta Oświęcim z dnia 29 sierpnia 2018 r. w sprawie lokalnego programu pomocy społecznej w postaci Lokalnego Programu Ośłonowego dla najuboższych mieszkańców miasta Oświęcim, którzy ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu mieszkalnego związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów ekologicznych (Dz.Urz. Woj. Małopolskiego z 2018 r. poz. 6041), zmieniona Uchwałą Nr XXV/390/20 Rady Miasta Oświęcim z dnia 26 sierpnia 2020 r. (Dz.Urz. Woj. Małopolskiego z 2020 r. poz. 5414)).

Ponadto wskazaną powyżej Uchwałą Nr II/14/18 Rady Miasta Oświęcim z dnia 28 listopada 2018 r., Rada Miasta Oświęcim postanowiła, że nie podlegają zwrotowi wydatki gminy miasto Oświęcim poniesione na przyznaną pomoc w formie posiłku i pomoc rzeczową w postaci produktów żywnościowych, udzielaną w ramach realizacji Programu osobom/rodzinom przekraczającym aktualne kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej, ale nieprzekraczającym 150% tego kryterium.

W przypadku świadczeń niepieniężnych jak np. przyznanie usług opiekuńczych, w tym również w ośrodku wsparcia, posiłku, schronienia w schronisku dla osób bezdomnych czy pobytu w domu pomocy społecznej wysokość uzyskiwanych dochodów przez osobę/rodzinę ma wpływ na ustalenie wysokości odpłatności za te świadczenia.

³⁾ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1358)

Odnosząc się do kryterium dochodowego należy jednocześnie zaznaczyć, że w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie/rodzinie przekraczającej przedmiotowe kryterium, mogą zostać przyznane niektóre świadczenia z pomocy społecznej (art. 40 i 41 ustawy o pomocy społecznej).

Jak wyżej wskazano ustawa o pomocy społecznej określa zasady przyznawania świadczeń pomocy społecznej. Obok kryterium dochodowego określa ona także inne przesłanki udzielania pomocy. W szczególności należą do nich przesłanki określone w art. 7 ustawy. Przesłanki te - jako powody wystąpienia trudnej sytuacji, stanowiące podstawę udzielenia pomocy, prezentuje poniższa tabela. W tabeli tej jednocześnie wskazano ilość środowisk z terenu miasta Oświęcim i liczbę występujących w nich osób, borykających się z poszczególnymi rodzajami problemów stanowiących przesłankę korzystania z pomocy społecznej w roku 2020.

Powód wystąpienia trudnej sytuacji życiowej	Liczba środowisk	Liczba osób w środowiskach
ubóstwo	528	869
sieroctwo	2	2
bezdomność	78	78
potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym:	30	137
wielodzietność	11	58
bezrobocie	359	738
niepełnosprawność	429	602
długotrwała lub ciężka choroba	613	800
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego ogółem:	244	705
w tym:		
- rodziny niepełne:	105	308
- rodziny wielodzietne:	40	223
przemoc w rodzinie	6	24
alkoholizm	84	93
potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
narkomania	3	3
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	15	16
trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach	0	0
zdarzenie losowe	0	0
sytuacja kryzysowa	0	0
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność

Dominującymi przesłankami utrudniającymi prawidłowe funkcjonowanie w 2020 roku były długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. W roku ubiegłym problem długotrwałej lub ciężkiej choroby dotknął 613 rodzin, zaś z problemem niepełnosprawności borykało się 429 środowisk.

Osoby niepełnosprawne i ich rodziny, które zgłaszają się do Ośrodka mogą otrzymać pomoc w formie finansowej, rzeczowej i pracy socjalnej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Formą kompleksowego zaspokajania potrzeb ludzi starszych i niepełnosprawnych niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu są stacjonarne Domy Pomocy Społecznej (DPS). W związku z tym, że placówki takie nie występują na terenie miasta Oświęcim pracownicy socjalni sporządzali wywiady środowiskowe i niejednokrotnie pomagali w skompletowaniu niezbędnej dokumentacji i uzyskaniu miejsca w placówce dostosowanej do stanu zdrowia beneficjenta.

W stosunku do osób, które wymagają wzmożonej opieki medycznej podejmowane są działania mające na celu zabezpieczenie miejsca w zakładach opiekuńczo-leczniczych. W tej kwestii pracownicy socjalni współpracowali z pracownikiem Szpitala Powiatowego w Oświęcimiu oraz z pielęgniarkami środowiskowymi Przychodni Rejonowych w Oświęcimiu.

MOPS wspierał środowiska osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych poprzez stałą współpracę pracowników socjalnych z Ośrodkiem Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi (ŚDS) i Dziennym Domem Pomocy (DDP) oraz innymi organizacjami i instytucjami zajmującymi się pomocą dla wskazanej grupy beneficjentów.

W zasobach Ośrodka pozostaje sprzęt rehabilitacyjny, który jest udostępniany osobom potrzebującym z terenu miasta. W roku 2020 rozdysponowano sprzęt rehabilitacyjny zawierając 39 umów użyczenia oraz 6 aneksów przedłużających umowy użyczenia i 4 umowy darowizny.

Z uwagi na stan epidemii oraz w trosce o bezpieczeństwo beneficjentów Ośrodek nie podjął realizacji w 2020 r. corocznie, tradycyjnie już organizowanego spotkania wigilijnego.

Bezrobocie

Kolejnym zjawiskiem rodzącym zapotrzebowanie na korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej jest bezrobocie, w tym długotrwale, które stanowi istotny czynnik ryzyka wykluczenia społecznego. Problem ten w roku 2020 dotknął 359 środowisk. Powyższa grupa beneficjentów została objęta wsparciem finansowym, rzeczowym oraz pracą socjalną. Celem zwiększenia aktywności zawodowej udzielano poradnictwa w zakresie informacji o dostępnych formach aktywizacji zawodowej oraz podejmowano działania celem mobilizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia. Bezrobocie jest istotnym czynnikiem powodującym szybką degradację ekonomiczną jednostki i rodziny, potęguje biedę i rozszerza sferę społecznego ubóstwa. Szczególne zagrożenie niesie za sobą długotrwały brak pracy. Osoby pozbawione zatrudnienia często stają się beneficjentami pomocy społecznej. Brak pracy wpływa na spadek poczucia bezpieczeństwa socjalnego, prowadzi także do obniżenia samooceny, negatywnie wpływa na psychikę osoby bezrobotnej, może być źródłem depresji, a także sprzyja wystąpieniu zjawisk społecznie niepożądanych, w tym uzależnień. Problem bezrobocia często dotyczy kilku członków rodziny, wynika z braku wykształcenia, zdezaktualizowanych na rynku pracy umiejętności i kwalifikacji, a także braku wiary we własne siły oraz braku motywacji do zmiany swojej sytuacji.

Należy podkreślić, że działania pracowników socjalnych na rzecz beneficjentów Ośrodka borykających się z różnymi problemami i dysfunkcjami w okresie pandemii wymagały ze strony pracowników Ośrodka szczególnego zaangażowania i konieczności wdrożenia nowych technik i metod pracy m.in. pracy zdalnej. Praca z rodziną wieloproblemową wymagała ze strony pracowników szczególnego wyczulenia, zidentyfikowania problemów, zagrożeń i podjęcia stosownych działań.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego

Dokonując analizy świadczeniobiorców ustalono, że w dalszym ciągu znaczna grupa rodzin ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej boryka się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Problem ten szczególnie dotyczy rodzin niepełnych i wielodzietnych.

Bezradność wynika z powodu różnych dysfunkcji, a zwłaszcza z:

- * niewydolności materialnej (niskie dochody rodziny lub ich brak będący skutkiem utraty pracy, niskich kompetencji społecznych rodziców, wielodzietności, choroby itp. okoliczności),
- * trudnych warunków mieszkaniowych (nadmierne zagęszczenie, brak zaplecza sanitarnego, braki w podstawowym wyposażeniu),
- * zjawisk społecznie niepożądanych występujących w rodzinie (alkoholizm rodzica lub rodziców, zaburzenia psychiczne, pomoc, przestępczość również wśród młodzieży),
- * niskiej dojrzałości społeczno-emocjonalnej rodziców (niska świadomość pedagogiczna, wadliwe postawy wobec dzieci, niewystarczające zainteresowanie rozwojem dziecka i jego potrzebami),
- * samotnego rodzicielstwa (rozwód, separacja, zerwanie kontaktu przez ojca lub matkę przebywających za granicą, brak możliwości egzekucji alimentów, matki lub ojcowie samotnie wychowujący dzieci).

W zakresie problemu opiekuńczo-wychowawczego, który dotyka dane środowisko inicjatorem podejmowanych działań nie zawsze jest rodzina, lecz pracownik socjalny, który zauważa problem przeprowadzając w rodzinie wywiad środowiskowy lub realizując w niej inne działania wspierające. Informację o tym, że dana rodzina nieprawidłowo wypełnia funkcję opiekuńczo-wychowawczą, może przekazać do ośrodka pomocy społecznej także inna osoba ze społeczności lokalnej lub instytucja. Jeżeli rodzina sama stwierdza, że nie w pełni radzi sobie w sprawowaniu należytej opieki i wychowaniu dziecka, może sama zwrócić się o pomoc w tym względzie do tut. Ośrodka. Jedną z form pomocy, jaką może zaproponować pracownik socjalny takiej rodzinie jest wsparcie asystenta rodziny. Pracownik socjalny po dokonaniu analizy występującego w rodzinie problemu, określeniu przyczyn jego występowania, uwzględnieniu możliwości posiadanych przez rodzinę do pokonania problemu, tworzy dla niej plan pomocy. W ramach pracy socjalnej wdraża utworzony plan pomocy, wspiera rodzinę i towarzyszy jej na każdym etapie pokonywania problemów.

Problem powyższy jest udziałem 244 środowisk, w których zamieszkują 705 osób.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu realizuje zadania pomocy społecznej zarówno w ramach zadań własnych jak i zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a zakres przyznanego wsparcia w roku 2020 przedstawia się następująco:

Świadczenia pieniężne

	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie/liczba osób, za które odprowadzono składkę na ubezpieczenie zdrowotne w 2020 r.	Kwota wypłaconych świadczeń/ koszt odprowadzenia składek zdrowotnych w zł
zasilki stałe ogółem	238	1.228.794,86 zł
w tym :		
osoby samotnie gospodarujące	214	1.170.248,00 zł
osoby pozostające w rodzinie	25	58.546,86 zł
odprowadzenie składek zdrowotnych przy zasiłku stałym	181	91.332,54 zł

	Liczba osób/rodzin, którym przyznano decyzją świadczenie w 2020 r.	Kwota wypłaconych świadczeń w zł
zasilki okresowe ogółem	542	1.035.795,00 zł
w tym przyznane z powodu:		
bezrobocia	287	616.241,00 zł
długotrwałej choroby lub ciężkiej choroby	70	68.637,75 zł
niepełnosprawności	166	116.776,00 zł

	Liczba osób/rodzin, którym przyznano decyzją świadczenie w 2020 r.	Kwota wypłaconych świadczeń w zł
Zasilki celowe ogółem	517	816.065,75 zł
w tym przeznaczone na:		
zabezpieczenie ogrzewania lokalu mieszkalnego	90	55.380,00 zł
dofinansowanie w ramach programu osłonowego zwiększonych kosztów grzewczych lokalu mieszkalnego związanych z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów ekologicznych	15	7.690,30 zł
zabezpieczenie zakupu posiłku lub żywności	642 rodziny	614.946,36 zł

	Liczba osób/rodzin którym przyznano decyzją świadczenie w 2020 r.	Kwota wypłaconych świadczeń w zł
Specjalne zasilki celowe ogółem	220	78.665,00 zł
w tym przeznaczone na:		
zabezpieczenie ogrzewania lokalu mieszkalnego	33	10.225,00 zł

	Liczba osób, którym wypłacono świadczenie w 2020 r.	Kwota wypłaconych świadczeń
Wypłata wynagrodzenia opiekunowi prawnemu z tyt. sprawowania opieki, przyznanego przez sąd	5	42.218,19 zł
Wypłata wynagrodzenia kuratorowi za sprawowaną kuratelę, przyznanego przez sąd	2	4.200,00 zł

Świadczenia niepieniężne

	Liczba osób którym udzielono pomocy w formie posiłku w 2020 r.	Koszt realizacji świadczenia w zł
Pomoc w formie gorącego posiłku ogółem, w tym:	212	53.872,04 zł
- posiłek realizowany w szkołach i przedszkolach (w oparciu o decyzje administracyjne)	195	37.455,64 zł
- posiłek realizowany w Barze "Inka" (w oparciu o decyzje administracyjne)	17	16.416,40 zł
Posiłek realizowany w oparciu o art. 48b ust. 5 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej (tj. w sytuacji kryzysowej występującej na skalę masową, a także wystąpienia klęski żywiołowej albo zdarzenia losowego - w związku z ogłoszonym stanem epidemii na terytorium RP)	88	7.855,60 zł

W celu zorganizowania gorącego posiłku dla dzieci uczęszczających do placówek oświatowych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu w roku 2020 zawarł 25 porozumień ze szkołami i przedszkolami z terenu miasta Oświęcim i gmin ościennych, do których uczęszczają dzieci z miasta Oświęcim. Przedmiotowe porozumienia określały zasady techniczne współdziałania w wydawaniu uczniom /dzieciom gorącego posiłku przyznanego decyzją administracyjną, regulowania należności przeznaczonej na pokrycie kosztu przygotowania przez placówkę posiłku oraz zasady przeprowadzania kontroli ich realizacji. W roku 2020 w związku ze stanem epidemii Ośrodek zastosował dwukrotnie przyznanie posiłku w oparciu o regulację art. 48b ust. 5 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej t.j. bez przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego i wydania decyzji administracyjnej. Pierwszy przypadek dotyczył zabezpieczenia posiłków dla dzieci z rodzin wieloprotymowych po zamknięciu szkół, do czasu objęcia ich rodzin w tym względzie

pomocą finansową w zamian za dotychczas zabezpieczany posiłek w szkole, a drugi dotyczył zabezpieczenia posiłków dla użytkowników schroniska w czasie, gdy byli oni objęci kwarantanną.

	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w 2020 r./zapewnienie gotowości udzielenia schronienia	Koszt zabezpieczenia i realizacji świadczenia w zł
Schronienie udzielane w schronisku dla osób bezdomnych wchodzącym do struktury MOPS w Oświęcimiu (bez uwzględnienia ogrzewalni)	50	384.195,46 zł
Schronienie udzielone w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi	3	12.780,00 zł
w schronisku dla osób bezdomnych innym niż schronisko prowadzone w strukturze MOPS (zabezpieczenie schronienia dla bezdomnych kobiet oraz schronienia z usługą kwarantanny)	11 (schronienie kwarantanny 9 + 2 kobiety w schronisku dla kobiet)	18.781,00 zł
zapewnienie gotowości udzielenia całodobowego schronienia na rzecz jednej bezdomnej kobiety z terenu miasta Oświęcim w razie powstania takiej konieczności	1	3.045,00 zł

	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w 2020 r.
Usługi opiekuńcze świadczone przez Dzienny Dom Pomocy w Oświęcimiu ogółem	214
w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	18

	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w 2020 r.
Usługi opiekuńcze dla osób starszych świadczone w ośrodku wsparcia DDP w Oświęcimiu	113
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób starszych świadczone w ośrodku wsparcia DDP w Oświęcimiu	36

	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w 2020 r.
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Oświęcimiu	14

	Liczba osób, którym wydano skierowanie do ŚDS w 2020 r.
usługi opiekuńcze w ramach skierowania do ośrodka wsparcia ŚDS w Oświęcimiu	55

Liczba osób skierowanych decyzją administracyjną do DPS w roku 2020	3
Liczba osób z terenu miasta Oświęcim przebywających w DPS w 2020 r.	40
Łączny koszt odpłatności za pobyt osób z terenu miasta Oświęcim w DPS poniesiony przez miasto w 2020 r.	1.231.811,47 zł

Liczba osób korzystających z pobytu w mieszkaniu chronionym treningowym w 2020 r. na podstawie decyzji administracyjnej	18
Łączny koszt prowadzenia mieszkań chronionych treningowych w 2020 r.	151.345,83 zł

	Liczba dokonanych pochówków w roku 2020	Koszt realizacji zadania
Sprawienie pogrzebu	3	10.710,00 zł

	Liczba dokonanych pochówków w 2020 r.	Koszt realizacji zadania
Pochówki dzieci martwo urodzonych	4 zbiorowe pochówki	3.640,00 zł

Pochówki powyższe dotyczyły dzieci martwo urodzonych, w stosunku do których osoby uprawnione zrezygnowały z prawa do pochówku. Zadanie to było realizowane w oparciu o porozumienie zawarte z Zespołem Opieki Zdrowotnej w Oświęcimiu z dnia 10 kwietnia 2017 r.

Rozdział 5

Praca socjalna, w tym specjalistyczna praca socjalna i inne działania wspierające realizowane w 2020 r.

Wiodącym zadaniem pomocy społecznej jest podejmowanie działań zmierzających do poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Zadanie to realizowane jest między innymi poprzez pracę socjalną, w której wykorzystuje się odpowiednie metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i prawa do samostanowienia. Praca socjalna to zespół metodycznych działań będących odpowiedzią na potrzeby osoby/rodziny. Świadczenie to jest zaplanowanym procesem polegającym na dokonaniu rozeznania sytuacji osoby/rodziny i realizacji działań oraz ich oceny.

Praca socjalna świadczona jest bez względu na posiadany dochód. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej. Może być ona prowadzona również w oparciu o kontrakt socjalny.

Oferta pracy socjalnej skierowana jest zarówno do beneficjentów Ośrodka, jak również do tych mieszkańców miasta, którzy na co dzień nie korzystają z pomocy finansowej Ośrodka, ale doświadczają różnych problemów życiowych. Praca socjalna wymaga elastycznego dostosowania struktur środowiskowych służb społecznych do stale zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych. Odpowiada zarówno na nagłe sytuacje kryzysowe, jak i na codzienne, osobiste i społeczne problemy. Jest coraz częściej wzbogacana różnorodnymi działaniami opartymi na realizacji programów i projektów adresowanych do różnych grup beneficjentów pomocy społecznej. Celem pracy socjalnej jest doprowadzenie do osiągnięcia stanu, w którym w osoby objęte wsparciem będą mogły funkcjonować w społeczności lokalnej, wypełniać role społeczne i posiadać dostęp do określonych dóbr. Z uwagi na bardzo często występującą złożoność problemów w rodzinach zwracających się o wsparcie, pracownicy socjalni kierowali osoby wymagające specjalistycznej pomocy do Sekcji Specjalistycznej Pracy Socjalnej i Profilaktyki Społecznej tut. Ośrodka, placówek oferujących poradnictwo specjalistyczne oraz innych instytucji działających w obszarze polityki społecznej.

W marcu 2020 r. służby realizujące pracę na rzecz społeczności lokalnych, w tym zwłaszcza pracownicy ośrodków pomocy społecznej stanęli wobec nowego wyzwania zorganizowania i przemodelowania pracy ukierunkowanej na pomoc osobom i rodzinom w związku z pojawieniem się zagrożenia epidemicznego. W tych okolicznościach praca socjalna z osobą/rodziną wieloproblemową, wymagała ze strony pracowników socjalnych tut. Ośrodka wysokich kompetencji zwłaszcza, że zadania często realizowane były z wykorzystaniem techniki i porozumiewania się na odległość. Dlatego też pracownicy podejmowali działania z jeszcze większym zaangażowaniem, przy zwiększonym wysiłku także emocjonalnym, nie rzadko będąc samym w stresie. Środowiska zaś zagrożone przemocą jako szczególnie istotne monitorowane i wspierane były we współpracy z dzielnicowymi KPP, kuratorami społecznymi i zawodowymi, asystentami rodziny i kadrą oświaty.

W związku z sytuacją epidemiczną Ośrodek borykał się z absencją pracowników wynikającą m.in. z potrzeby odbycia kwarantanny oraz z konieczności sprawowania opieki nad dzieckiem, co wiązało się z problemami kadrowymi i wymagało ogromnego zaangażowania pozostałych pracowników w prawidłową i terminową realizację zadań Ośrodka. W związku z wytycznymi Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie praca w Ośrodku została przeorganizowana, w konsekwencji wydłużono godziny pracy Ośrodka (od 7.00 do 19.00), a w święta, soboty i niedziele prowadzony był dyżur telefoniczny od godz. 7.30 do 19.00. Praca w wydłużonych godzinach i pełnione dyżury telefoniczne w ramach platformy ministerialnej dała możliwość niezwłocznego organizowania zabezpieczenia potrzeb żywnościowych osób zakażonych COVID-19 i osób pozostających na kwarantannie a także udzielenia wsparcia informacyjnego. W 2020 r. działania te realizowane były we współpracy z wolontariuszami, w tym harcerzami z hufca ZHP Oświęcim oraz Państwową Strażą Pożarną w Oświęcimiu.

Jak wyżej wskazano, ze względu na występującą złożoność problemów w rodzinach zwracających się o wsparcie do Ośrodka, pracownicy socjalni kierowali osoby wymagające specjalistycznej pomocy do Sekcji Specjalistycznej Pracy Socjalnej i Profilaktyki Społecznej tut. Ośrodka. Pracownikami sekcji tej są pracownicy socjalni, asystenci rodziny, osoba pracująca w obszarze przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu oraz w obszarze przemocy, którzy udzielali poradnictwa i konsultacji w zakresie:

- * problemów rodzinnych,
- * problemów opiekuńczo-wychowawczych,
- * procedury "Niebieskie Karty",
- * problemu uzależnienia od alkoholu.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

W związku z istniejącym od dnia 20 marca 2020 r. stanem epidemii ogłoszonym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pracownicy socjalni podejmowali działania interwencyjne i pomocowe zarówno w miejscu zamieszkania osób potrzebujących wsparcia i pomocy, jak również pracowali w trybie zdalnym. Prowadzona praca socjalna z rodzinami dostosowana była do występującej sytuacji w Polsce, a także w oparciu o występujące potrzeby i oczekiwania osób/rodzin. Działania realizowane przez pracowników socjalnych oraz świadczona praca socjalna w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie prowadzone były zgodnie z obowiązującym reżimem sanitarnym, przy pełnym zapewnieniu bezpieczeństwa zarówno pracownikom Ośrodka jak i osobom potrzebującym wsparcia.

W 2020 roku pracownicy tutejszego Ośrodka sporządzili 19 "Niebieskich Kart". Należy jednak podkreślić, że w związku z obowiązującymi przepisami, pomocą (m.in.) w formie pracy socjalnej objętych było znacznie więcej rodzin, w których procedurę "Niebieskie Karty" wdrożyły inne zobowiązane do tego podmioty.

W 2020 roku do Przewodniczącej Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wpłynęły łącznie 53 "Niebieskie Karty", w tym:

- * 32 założone przez KPP,
- * 19 założonych przez MOPS,
- * 1 założona przez placówkę oświatową,
- * 1 założona przez MKRPA.

W 2020 r. procedurą "Niebieskie Karty" objęto 79 rodzin (ilość osób w rodzinach - 254). W 79 rodzinach znajdowało się łącznie 88 małoletnich dzieci (30 rodzin bezdzietnych lub z dziećmi usamodzielnionymi). Osób wskazanych w procedurze "Niebieskie Karty" wobec których istniało podejrzenie, że doświadczają przemocy było 93 (w tym 62 kobiety, 26 małoletnich dzieci oraz 5 mężczyzn), natomiast osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc było 79 (w tym 70 mężczyzn i 9 kobiet). W 3 rodzinach w trakcie realizowanej już procedury, część A "Niebieskie Karty" była wypełniana po raz drugi

z konieczności udokumentowania kolejnego zdarzenia z użyciem przemocy, natomiast w 1 rodzinie taka konieczność miała miejsce 2 razy. W przypadku 1 rodziny procedura została wszczęta przeciwnie przez dwie różne instytucje i dotyczyła konfliktów pomiędzy małżonkami. Należy zaznaczyć, że w 2020 r. procedurą "Niebieskie Karty" objęto łącznie 79 rodzin (w tym uwzględniono pracę z 35 rodzinami w ramach NK z lat 2016-2019).

W ramach prowadzonej pracy socjalnej w 2020 r. pracownicy socjalni realizujący zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie udzielili łącznie 384 porady/konsultacje członkom rodzin, w których występuje przemoc domowa lub zagrożonych tym zjawiskiem. Podczas rozmów przeprowadzanych z rodzinami udzielono między innymi istotnych informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie, form, cyklu przemocy, a także krzywdzących stereotypów. Ponadto edukowano w zakresie przysługujących praw i sposobów rozwiązywania sytuacji kryzysowych w rodzinie, radzenia sobie z emocjami. Informowano osoby doświadczające przemocy, stosujące przemoc oraz uzależnione i współuzależnione o dostępności instytucji pomocowych na terenie miasta Oświęcim świadczących między innymi pomoc prawną, psychologiczną, pedagogiczną, terapeutyczną, t.j. takich instytucji jak: Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Oświęcimiu, Centrum Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia Ośrodek Rodzina oraz Lokalny Punkt Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepięstwem. Upowszechniano także informację o działaniach realizowanych w ramach akcji Samorządu Województwa Małopolskiego "Rodzina Razem" oferującej również wsparcie terapeutyczne, psychologiczne i animacyjne dla rodzin oraz informowano osoby doświadczające przemocy o możliwości korzystania z bezpłatnej aplikacji mobilnej "Twój Parasol". Ponadto w ramach świadczonej pracy socjalnej prowadzono działania informacyjne i edukacyjne dotyczące form i zasad udzielania pomocy przez tut. Ośrodek zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Prowadzone działania skupiały się na monitorowaniu sytuacji rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty" w celu zrealizowania i w miarę potrzeb modyfikowania indywidualnych planów pomocy rodzinie, wychodzenia na przeciw zgłaszanych na bieżąco potrzebom i oczekiwaniom beneficjentów. W 2020 roku pracownicy otrzymywali także zgłoszenia dotyczące konfliktów sąsiedzkich, rodzinnych i innych nieklasyfikowanych jako przemoc w rodzinie, a dotyczących nieporozumień spowodowanych problemami finansowymi, mieszkaniowymi, złym stanem zdrowia (między innymi rozwijającymi się lub pogłębiającymi się chorobami i zaburzeniami psychicznymi), nadużywaniem lub uzależnieniem od alkoholu, zażywaniem środków psychoaktywnych, hazardem, różnicami międzypokoleniowymi, odmiennymi zdaniem co do sposobu prowadzenia gospodarstwa domowego, stosowanych metod wychowawczych i innych.

W zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie na terenie miasta Oświęcim pracownicy tut. Ośrodka współpracowali z następującymi instytucjami i podmiotami z terenu miasta Oświęcim:

- * Komenda Powiatowa Policji,
- * Prokuratura Rejonowa,
- * Sąd Rejonowy w Oświęcimiu, Wydział III Rodzinny i Nieletnich,

- * Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- * Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- * Szpital Powiatowy,
- * Placówki oświatowe,
- * Służba zdrowia,
- * Dzienny Dom Pomocy,
- * Dom Dziecka.

W celu doskonalenia metod świadczonej pracy socjalnej w 2020 r. 1 z pracowników Sekcji zajmującej się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie uczestniczył w szkoleniu podnoszącym wiedzę i jakość realizowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2020 r. gmina miasto Oświęcim realizowała nadany uchwałą Nr XV/280/15 Rady Miasta Oświęcim z dnia 25 listopada 2015 r. **"Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na terenie miasta Oświęcim na lata 2016-2020"**. Program ten został opracowany na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zadanie to realizowane było poprzez prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym poprzez działania edukacyjne mające na celu wzmocnienie kompetencji rodziców, budowanie planów pomocy rodzinie w odpowiedzi na oczekiwania i potrzeby członków rodziny. Udzielanie poradnictwa specjalistycznego, w tym prawnego oraz socjalnego, podobnie jak w latach poprzednich, przyczyniło się do zwiększenia skuteczności pracy na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie. Metoda pracy interdyscyplinarnej realizowana w rodzinach objętych działalnością Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie pozwoliła na prowadzenie działań profilaktycznych, terapeutycznych i interwencyjnych. Istotnym elementem w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie była działalność Punktu Informacji Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie, który funkcjonował jeden raz w tygodniu, we wtorek od godziny 17.00 do godz. 19.00. W ramach Punktu wsparcie świadczyli: prawnik i pracownik socjalny.

W ramach zadań własnych gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, dotyczących prowadzenia poradnictwa i interwencji, w szczególności poprzez działania edukacyjne mające służyć wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą - zgodnie z regulacją art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w 2019 roku pracownik socjalny we współpracy z asystentami rodziny realizował spotkania edukacyjno-profilaktyczne dla rodziców pt. "Dobry rodzic - kocham, nie krzywdzę". Spotkania te odbyły się 3 - krotnie. Celem w/w zajęć była edukacja rodziców/opiekunów małoletnich dzieci w zakresie wzmocnienia opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz dotkniętych tym zjawiskiem poprzez uświadomienie rodzicom, czym jest przemoc werbalna, jakie formy może

przybierać i pokazanie konsekwencji jakie może mieć ona dla dziecka także już w życiu dorosłym. W ramach wykładu zostały wykorzystane materiały informacyjno-edukacyjne Fundacji "Dajemy dzieciom siłę" takie jak ulotka "Słowa dają moc", "Słowa ranią na całe życie". Kontynuację powyższych działań planowano również w roku 2020, jednak z uwagi na istniejący stan epidemii działania te zostały zawieszone. Pracownicy tut. Ośrodka dokładali jednak wszelkich starań systematycznie monitorując sytuację rodzin objętych wsparciem i pomocą. Osobom/rodzinom udzielano wsparcia emocjonalnego i wychowawczego. Edukowano w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego oraz epidemiologicznego. Działania te były realizowane zarówno w formie zdalnej jak i również w miejscu zamieszkania rodzin.

W roku 2020 w Punkcie Informacji Wsparcia i Pomocy Osobom Dotkniętym Przemocą w Rodzinie udzielono 31 porad, w tym:

- * 25 porad prawnych,
- * 6 konsultacji pracownika socjalnego.

Z chwilą ogłoszenia stanu epidemii porady stacjonarne zostały zawieszone, jednak z uwagi na liczne zainteresowanie osób potrzebujących wsparcia, pracownicy Ośrodka systematycznie udzielali wsparcia w formie zdalnej, świadcząc teleporady.

Ponadto, w roku 2020 w tutejszym Ośrodku funkcjonowała Grupa Wsparcia dla Osób Doświadczających Przemocy Domowej o charakterze samopomocowym, w której uczestniczyły osoby potrzebujące wsparcia i pomocy. W 2020 roku członkami ww. grupy wsparcia były wyłącznie kobiety. Spotkania Grupy Wsparcia odbywały się w siedzibie Ośrodka w drugi i ostatni wtorek miesiąca od godz. 17.00 do godz. 19.00. W roku sprawozdawczym udzielono również konsultacji psychologicznej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Grupa prowadzona jest od 2010 roku, a uzyskiwane w ramach niej wsparcie i samopomoc cieszą się dużym zainteresowaniem kobiet doświadczających przemocy. W 2020 roku odbyło się 5 spotkania Grupy, w których uczestniczyło łącznie 10 kobiet.

Dodatkowe działania realizowane na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy miasto Oświęcim:

Cel szczegółowy 1	Działanie	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźniki
Ograniczenie i zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie	* Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa, w tym przede wszystkim: prawnego i psychologicznego oraz socjalnego, * Prowadzenie działań profilaktycznych i zapobiegawczych dla rodzin zagrożonych przemocą (np. kampanii społecznych, prelekcji, wykładów, grup wsparcia), * Praca socjalna, * Prowadzenie Grupy Wsparcia dla Osób Doświadczających Przemocy Domowej	MOPS w Oświęcimiu, Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, KPP Oświęcim	* Liczba udzielonych porad, informacji i konsultacji: 384, * Liczba i rodzaj form pomocy i podjętych działań: 0, * Edukacja osób doświadczających przemocy lub zagrożonych tym zjawiskiem w zakresie przysługujących praw i możliwości uzyskania pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie podczas realizowania monitoringu procedur "NK" * Program terapeutyczny i pomoc psychologiczna dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie: 2 spotkania, podczas których udzielono pomocy 3 osobom, * Działalność Grupy Wsparcia dla Osób Doświadczających Przemocy Domowej: - liczba zorganizowanych spotkań Grupy Wsparcia dla Osób Doświadczających Przemocy Domowej: 5, - liczba uczestników Grupy Wsparcia dla Osób Doświadczających Przemocy Domowej: 10.

Cel szczegółowy 2	Działanie	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźniki
Kompleksowe i spójne działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie prowadzone przez Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	* Organizowanie i podejmowanie działań w środowisku lokalnym (zagrożonym przemocą), których celem jest zapobieganie i przeciwdziałanie zjawisku przemocy, *Podejmowanie interwencji i działań pomocowych w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, * Podejmowanie działań wobec osób, które stosują przemoc, * Opracowanie i wdrażanie planu pomocy w indywidualnych przypadkach, * Monitorowanie środowisk zagrożonych przemocą, * Podnoszenie specjalistycznej wiedzy przez osoby pracujące w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie.	MOPS w Oświęcimiu wraz z członkami Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, KPP Oświęcim.	* Liczba wszczętych procedur "Niebieskie Karty" : 53, * Liczba zakończonych procedur "Niebieskie Karty" : 45 (obejmuje również Karty z lat poprzednich), * Liczba posiedzeń Grup Roboczych: 200 (w tym 91 Grup Roboczych w ramach NK oraz 109 w ramach okresowych ocen), *Liczba szkoleń i liczba osób, które uczestniczyły w szkoleniach: - 19 szkoleń, w których uczestniczyło 235 osób, w tym: 18 szkoleń, w których uczestniczyło 234 funkcjonariuszy Policji oraz 1 szkolenie, w którym uczestniczył 1 pracownik MOPS.

Cel szczegółowy 3	Działanie	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźniki
Działania informacyjno-edukacyjne wpływające na zmianę postawy mieszkańców wobec zjawiska przemocy w rodzinie.	* Kolportaż materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie z przeznaczeniem dla społeczności lokalnej, * Akcje informacyjne na temat przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie	MOPS w Oświęcimiu	* Liczba wydanych materiałów edukacyjnych: 15 sztuk, * liczba akcji informacyjnych: - zajęcia edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach, w których występuje przemoc domowa i zagrożonych tym zjawiskiem: 0.

Cel szczegółowy 4	Działanie	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźniki
Pomoc w zapewnieniu ofiarom przemocy domowej bezpiecznego schronienia	* Współpraca z instytucjami takimi jak: hostele, schroniska dla ofiar przemocy w rodzinie, domy samotnej matki, ze szczególnym uwzględnieniem Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Oświęcimiu, w celu udzielenia bezpłatnego schronienia.	MOPS w Oświęcimiu	* Liczba osób, którym udzielono schronienia: 0.

Realizatorzy i partnerzy *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na terenie miasta Oświęcim na lata 2016 - 2020* od początku realizacji programu podejmowali systemowe działania ukierunkowane na poprawę sytuacji rodzin, których celem było zwiększenie edukacji społecznej na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Służyły one zintegrowaniu działań instytucji lokalnych i zwiększeniu efektywności podejmowanych działań interwencyjnych, profilaktycznych i pomocowych wobec rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy. Mając na uwadze konieczność utrzymania i rozwijania wypracowanego dotychczas systemu wsparcia, Ośrodek mimo dużego obciążenia wynikającego z sytuacji epidemicznej, opracował w roku 2020 nowy *Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na terenie miasta Oświęcim na lata 2021-2026*. Program powyższy uchwalony został uchwałą Nr XXIX/448/20 Rady Miasta Oświęcim z dnia 25 listopada 2020 r., a jego przyjęcie i realizacja winna zapewnić dalszy rozwój kompleksowego systemu pomocy rodzinie dotkniętej

przemocą lub zagrożonej tym zjawiskiem. W ramach działań podejmowanych na rzecz pracy z rodziną, Ośrodek w roku 2020 realizował również działania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Z działań tych stosownie do regulacji art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przedstawione zostanie Radzie Miasta Oświęcim odrębne sprawozdanie na sesji odbywającej się w miesiącu marcu 2021 r.

W ramach działalności Ośrodka prowadzone są również inne działania wspierające, a wśród nich związane z upowszechnianiem idei wolontariatu oraz organizacją prac społecznie użytecznych. W związku z sytuacją pandemiczną w roku 2020 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu był koordynatorem działań dotyczących współpracy z wolontariuszami. Działania te ukierunkowane były na udzielanie pomocy i wsparcia osobom starszym w wieku 70+ m.in. w zakresie robienia zakupów czy wykupu leków i były one realizowane w ramach programu "Wspieraj Seniora".

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcim jak w latach poprzednich koordynował pracami społecznie użytecznymi na terenie miasta Oświęcim. Wykonywanie prac społecznie użytecznych realizowanych przez osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku na skutek skierowania przez Starostę jest jedną z form aktywizacji zawodowej. Prace te zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy są organizowane przez gminę w jednostkach organizacyjnych i instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej.

W związku z realizacją przedmiotowego zadania Ośrodek w roku 2020:

- * sporządził roczny plan potrzeb w zakresie realizacji prac społecznie użytecznych,
- * motywował osoby bezrobotne do utrzymywania aktywnej postawy na rynku pracy,
- * kierował osoby do wykonywania prac społecznie użytecznych,
- * współpracował z jednostkami biorącymi udział w pracach społecznie użytecznych oraz z Powiatowym Urzędem Pracy w Oświęcimiu,
- * podejmował działania interwencyjne wobec osób, które nieprawidłowo wywiązywały się z wykonywania powierzonych prac.

W 2020 roku prace społecznie użyteczne były realizowane na terenie miasta przez: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu oraz Oświęcimskie Centrum Kultury. W pracach ogółem brało udział 6 osób. Całkowity koszt zadania wyniósł 5.228,70 zł, w tym udział Powiatowego Urzędu Pracy w Oświęcimiu wyniósł 3.137,22 zł., natomiast udział finansowy jednostek biorących udział w realizacji zadania kształtował się na poziomie 2.091,48 zł. Wśród realizowanych prac na terenie miasta znalazły się:

- prace porządkowe i konserwatorskie w budynkach administrowanych przez MOPS,
- porządkowanie opłaconych przez MOPS kwater na Cmentarzu Komunalnym,
- porządkowanie terenu wokół budynku Oświęcimskiego Centrum Kultury.

W MOPS w Oświęcimiu prace prowadzono w Domu Socjalnym, 5 osób je wykonujących w okresie sierpień – listopad wypracowało 501 godzin zegarowych. W związku z pandemią koronawirusa rozpoczęcie prac społecznie użytecznych na terenie miasta opóźniło się o kilka miesięcy w stosunku do lat poprzednich.

Analiza realizacji prac społecznie użytecznych na terenie miasta w latach 2019-2020 pozwala stwierdzić, że mimo sukcesywnego ograniczania środków przeznaczonych na realizację tej formy wsparcia, narzędzie to jest niezbędne do aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i przynosi wymierne efekty we współpracy z osobami borykającymi się z problemem bezrobocia. Warto podkreślić, że prace te wykonują osoby mające znaczne trudności w zakresie podjęcia zatrudnienia, w tym osoby niepełnosprawne, czy znajdujące się w wieku nieatrakcyjnym dla potencjalnego pracodawcy, oddalone od rynku pracy. W związku z pandemią koronawirusa okres realizacji powyższych prac był krótszy niż w roku ubiegłym.

Rozdział 6

System pomocy osobom bezdomnym

Schronisko dla osób bezdomnych w Oświęcimiu działa jako ośrodek wsparcia dla bezdomnych mężczyzn i wchodzi w strukturę organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu. Jest instytucjonalną formą pomocy przeznaczoną dla bezdomnych mężczyzn, mających ostatnie miejsce zameldowania na pobyt stały na terenie miasta Oświęcim. Prawo pobytu, po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz zawarciu kontraktu socjalnego, przyznawane jest w drodze decyzji administracyjnej, a schronisko dysponuje 40 miejscami dla bezdomnych mężczyzn.

Na terenie schroniska funkcjonuje Łaźnia miejska, przeznaczona dla osób bezdomnych przebywających poza placówką oraz mieszkańców miasta Oświęcim, którzy w swoich zasobach mieszkaniowych nie dysponują odpowiednio wyposażonymi pomieszczeniami sanitarno-higienicznymi lub nie posiadają takich pomieszczeń - w grupie tej znajdują się usamodzielnione osoby bezdomne.

Obok schroniska funkcjonuje Ogrzewalnia miejska przeznaczona dla bezdomnych mężczyzn z terenu miasta Oświęcim, a w przypadkach losowych lub w okresie niskich temperatur, aby przeciwdziałać zamarzaniu osób bezdomnych, również spoza jego terenu. Z uwagi na niskie temperatury, mogące zagrażać zdrowiu i życiu osobom pozostającym pod wpływem alkoholu, incydentalnie do Ogrzewalni miejskiej przyjmowane są osoby nie posiadające statusu osoby bezdomnej, a także kobiety. Pobyt w Ogrzewalni nie wymaga wydania decyzji administracyjnej.

W roku 2020 na podstawie decyzji administracyjnych objęto pomocą w formie tymczasowego schronienia w Schronisku dla osób bezdomnych prowadzonym w strukturze tut. Ośrodka łącznie 50 mężczyzn. Przy czym z uwagi na wytyczne w zakresie przeciwdziałania COVID-19 przed udzieleniem schronienia w w/w Schronisku 9 bezdomnych mężczyzn zostało skierowanych do odbycia schronienia kwarantanny w innym schronisku świadczącym takie usługi. Jednakże spośród tych osób, umieszczonych w tut. Schronisku zostało jedynie 7. Pobyt schronienie kwarantanny początkowo trwał 14, a następnie 10 dni. Ponadto w kolejnych pięciu przypadkach również ze względu na szczególne

okoliczności udzielono schronienia w placówkach znajdujących się poza terenem miasta Oświęcim t.j. w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi (3 mężczyzn) i w schronisku dla bezdomnych kobiet (2 kobiety).

Z Ogrzewalni natomiast skorzystało 76 osób, w tym 1 kobieta i 22 osoby spoza terenu miasta Oświęcim. Z Łaźni miejskiej skorzystało 98 osób, wśród nich znaleźli się mieszkańcy miasta, którzy w swoich zasobach mieszkaniowych nie posiadają dostępu do urządzeń sanitarnych lub mediów, w tym usamodzielnione osoby bezdomne. Z uwagi na obowiązujące obostrzenia związane z pandemią koronawirusa dostęp do Łaźni miejskiej czasowo został ograniczony.

Głównym celem Schroniska, obok udzielenia schronienia, jest reintegracja społeczna i zawodowa osób bezdomnych, polegająca na wspieraniu tych osób w wychodzeniu z bezdomności i uzyskaniu samodzielności życiowej.

Celami szczegółowymi realizowanymi w schronisku są:

- * objęcie osób bezdomnych schronieniem i kompleksowym wsparciem,
- * poprawa jakości życia osób bezdomnych i praca nad wzrostem motywacji do zmiany sposobu życia tych osób,
- * poprawa sytuacji osób bezdomnych przebywających w mieście Oświęcim,
- * zwiększenie uczestnictwa i aktywności osób bezdomnych w działaniach ukierunkowanych na poprawę ich sytuacji życiowej,
- * przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego.

Do zadań realizowanych w Schronisku należą:

- * zapewnienie tymczasowego schronienia osobom bezdomnym tego pozbawionym,
- * zabezpieczenie finansowe w oparciu o rozeznaną indywidualną sytuację osoby bezdomnej,
- * zaspokojenie podstawowych potrzeb higienicznych,
- * zapewnienie niezbędnej odzieży i wyposażenia umożliwiającego samodzielność w Schronisku,
- * umożliwienie przygotowywania posiłków osobom bezdomnym, w tym jednego ciepłego,
- * organizacja wsparcia specjalistycznego,
- * organizacja działań środowiskowych, mających na celu integrację społeczną,
- * aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezdomnych,
- * prowadzenie działań interwencyjnych wobec osób bezdomnych,
- * współpraca z instytucjami, organizacjami, związkami wyznaniowymi, przedsiębiorcami itp. w zakresie poprawy sytuacji osób bezdomnych,

* inne wsparcie wynikające z rozeznaczonych potrzeb osób bezdomnych i możliwości finansowych Ośrodka, mające na celu przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, wspierającego reintegrację społeczną i zawodową osób bezdomnych.

Wszystkie osoby bezdomne przebywające w Schronisku dla osób bezdomnych objęte są kontraktami socjalnymi w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej – ogółem zawarto 116 kontraktów. Dodatkowo zawarto 3 kontrakty socjalne z bezdomnymi kobietami, które przebywały w schronisku poza gminą.

W ramach pracy socjalnej motywowano użytkowników do złożenia wniosku w Urzędzie Miasta Oświęcim o przyznanie lokalu socjalnego z zasobów miasta Oświęcim. W celu poprawy relacji rodzinnych prowadzona była aktywna współpraca z członkami rodzin osób bezdomnych, natomiast w stosunku do osób będących w trudnej sytuacji zdrowotnej, były podejmowane działania w kierunku uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, podjęcia leczenia, umożliwiającego poprawę zdrowia. Z użytkownikami były podejmowane działania w kierunku aktywizacji zawodowej, w celu uzyskania i podniesienia kwalifikacji zawodowych, zwiększenia umiejętności w zakresie aktywnego poszukiwania pracy, w tym sporządzania dokumentów aplikacyjnych, uczestniczenia w rozmowach kwalifikacyjnych z potencjalnymi pracodawcami. W ramach realizowanej pracy socjalnej wspierano także osoby bezdomne w sytuacji kryzysu, związanego z pandemią koronawirusa, motywowano do utrzymania kontaktu z lekarzem, do utrzymania trzeźwego trybu życia i udziału w kwarantannie, po zakończeniu której osoby te mogły zostać przyjęte do Schroniska.

Dominującymi problemami wśród osób bezdomnych, które otrzymały prawo pobytu w Schronisku w 2020 r. były:

Alkoholizm – 34 osoby. Część z nich nadużywała alkoholu okresowo. Z uwagi na pandemię koronawirusa zaobserwowano wydłużenie się ciągów alkoholowych, jak również okresów zaburzonego funkcjonowania społecznego u części osób bezdomnych, borykających się z problemem alkoholowym. W 2020 roku 2 osoby uczęszczały naoringi, 2 osoby współpracowały z konsultantem do spraw uzależnień zatrudnionym w MOPS, 14 osób skorzystało ze wsparcia profilaktycznego w ramach projektu socjalnego, prowadzonego w Domu Socjalnym. Sytuacja osób uzależnionych w trakcie trwania pandemii koronawirusa była szczególnie trudna, z uwagi na okresowy brak dostępu do części wsparcia specjalistycznego funkcjonującego w mieście, a następnie z uwagi na wprowadzone ograniczenia (wsparcie terapeutyczne realizowane poprzez rozmowy telefoniczne). Także i wsparcie profilaktyczne realizowane dla osób uzależnionych w ramach MOPS zostało w tym okresie znacznie ograniczone. Powyższa sytuacja powodowała częstsze nawroty choroby alkoholowej.

Długotrwała choroba lub niepełnosprawność – 35 osób.

Bezrobocie – 12 osób. W 2020 roku 12 osób pozostawało w zatrudnieniu, 9 wykonywało prace dorywcze. 2 osoby bezdomne były objęte kontraktami socjalnymi, w których uwzględniono realizację dodatkowych zobowiązań, w związku z udziałem w instruktżu zawodowym, mających na celu

kształtowanie i rozwój posiadanych umiejętności w zakresie wykonywania prac budowlanych, by zwiększyć ich szansę na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

W 2020 roku w ramach prowadzonej pracy socjalnej 5 osób usamodzielniało się, w tym 2 otrzymały mieszkania z zasobów miasta. Użytkownicy Schroniska chętnie uczestniczyli w realizacji szeregu prac porządkowo – konserwacyjnych na rzecz placówki oraz innych budynków zarządzanych przez MOPS m. in. wymiany zamków, klamek, elementów armatury itp. W ciągu minionego roku dbali również o otoczenie Schroniska, w tym o tereny zielone.

W roku sprawozdawczym osoby bezdomne kontynuowały współpracę z darczyńcami. W ramach tych działań użytkownicy Schroniska zaewidencjonowali 142 darowizny w postaci artykułów spożywczych, odzieży, obuwia, tekstyliów, artykułów chemii gospodarczej, naczyń, gotowych posiłków itp. Darowizny były dystrybuowane przez komitet wyłoniony spośród mieszkańców Schroniska z przeznaczeniem dla osób bezdomnych i ubogich z terenu miasta.

W 2020 roku kontynuowano spotkania Społeczności, których zrealizowano ogółem tylko 4. Mniejsza liczba odbytych spotkań Społeczności w stosunku do lat ubiegłych związana była z wprowadzonymi zakazami w zakresie gromadzenia się. W ramach spotkań omawiane były bieżące sprawy związane z funkcjonowaniem placówki, a osoby bezdomne aktywnie uczestniczyły w rozwiązywaniu konfliktów interpersonalnych, czy występujących problemów w placówce.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono niezbędne remonty i naprawy, zakupiono meble, narzędzia, które osoby bezdomne wykorzystują w działaniach podejmowanych na terenie placówki i wokół budynku Schroniska, chemię gospodarczą, środki dezynfekcyjne i ochrony osobistej, w tym ozonator, artykuły gospodarstwa domowego i sprzęt AGD, artykuły papiernicze, artykuły spożywcze, tekstylia itp.

W 2020 roku dokonano pełnej standaryzacji i odświeżenia pomieszczeń Ogrzewalni miejskiej, a ponadto zatrudniono osobę do czynności porządkowych w Ogrzewalni, jak również osobę do wykonywania czynności związanych z dezynfekcją osób bezdomnych korzystających z Łaźni miejskiej.

W Schronisku realizowano w części projekt socjalny pn. „Każde wielkie osiągnięcie zaczyna się decyzją, by spróbować”. Działania projektowe zostały ograniczone w związku z istniejącym stanem epidemii, część z nich zaplanowano do realizacji w roku przyszłym. Zrealizowano natomiast:

- **Działania środowiskowe:** Święta Wielkanocne pn. „Kolorowe pisanki” (objęto wsparciem 44 osoby) oraz Święta Bożego Narodzenia pn. „Wesoła nowina Panna rodzi syna!” (objęto wsparciem 30 osób) - forma zajęć została ograniczona do przygotowania posiłków świątecznych i wydania ich osobom bezdomnym, z zachowaniem obowiązującego reżimu sanitarnego. Działaniami środowiskowymi organizowanymi z okazji świąt były objęte również osoby bezdomne, przebywające w Ogrzewalni miejskiej.

- **Działania edukacyjne:** „Zielono mi” o tematyce ogrodniczej (ilość zajęć 5, w których uczestniczyło 9 osób), „MasterChef” o tematyce kucharskiej (ilość zajęć: 5, w których uczestniczyło 9 osób), „EKO

ogród” (ilość zajęć 7, w których uczestniczyło 6 osób), „W Sieci” o tematyce informatycznej (ilość zajęć: 1, w których uczestniczyły 4 osoby). W ramach działań edukacyjnych uczestnicy nabywali umiejętności w zakresie racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami finansowymi (trening budżetowy) oraz niezbędne w prowadzeniu gospodarstwa domowego. W trakcie zajęć o tematyce ogrodniczej kontynuowano prowadzenie zielnika, który pozwolił na kształtowanie prawidłowych nawyków żywieniowych wśród mieszkańców Schroniska. W ramach projektu socjalnego kontynuowano prowadzenie fanpage Schroniska na portalu społecznościowych, za pomocą którego była promowana praca grupowa i środowiskowa. Działaniami projektowymi została objęta grupa 51 osób bezdomnych. Osoby bezdomne były również beneficjentami projektu socjalnego pn. „Nie trzeba robić nadzwyczajnych rzeczy, by osiągnąć nadzwyczajne rezultaty”, w ramach którego, oprócz indywidualnych konsultacji profilaktycznych, zrealizowano jeden wykład profilaktyczny.

W Schronisku została również zorganizowana wizyta duszpasterska.

Pracownicy Schroniska współpracowali z Policją i Strażą Miejską w zakresie pomocy osobom bezdomnym, ze szczególnym uwzględnieniem okresu zimowego, w którym w ramach "Akcji zima" funkcjonował telefon alarmowy.

Przeprowadzona ocena podejmowanych działań na rzecz osób bezdomnych w latach 2019 i 2020 ukazuje, że liczba osób bezdomnych objętych wsparciem w Schronisku znacznie obniżyła się. Powyższego nie należy jednakże utożsamiać ze zmniejszeniem się liczby osób bezdomnych w mieście. Przyczyn znacznie niższej liczby osób bezdomnych objętych wsparciem w postaci pobytu w Schronisku dla osób bezdomnych w 2020 roku należy upatrywać w pandemii koronawirusa, która pogorszyła sytuację osób bezdomnych. W związku z ograniczeniem, w tym czasowym, dostępnych dla tej grupy form wsparcia widoczne jest nasilenie się zachowań destrukcyjnych, w tym związanych z częstszymi nawrotami choroby alkoholowej, powodującymi znaczne pogorszenie społecznego funkcjonowania. By ograniczyć przemieszczanie się osób bezdomnych na terenie miasta, Ogrzewalnia miejska funkcjonowała całodobowo, w związku z tym zwiększyło się zapotrzebowanie na usługi świadczone wobec osób bezdomnych korzystających z tej formy wsparcia, w tym w zakresie dostępu do żywności np. w trakcie kwarantanny, którą objęte było Schronisko. Nawroty choroby alkoholowej spowodowały w kilku przypadkach utratę miejsca w Schronisku i konieczność pobytu w Ogrzewalni miejskiej, co sprzyjało nadużywaniu alkoholu, tym samym utrudniając powrót do placówki. Inną trudność spowodowała konieczność zapewnienia kwarantanny osobom bezdomnym ubiegającym się o pobyt w Schronisku dla osób bezdomnych przed przyjęciem do Schroniska, w innej placówce, z uwagi na brak takiej możliwości na terenie miasta. Znacznym wyzwaniem było zbudowanie motywacji do utrzymania trzeźwego trybu życia, umożliwiającego prawidłowe funkcjonowanie w Schronisku dla osób bezdomnych. Dostrzegalna jest także tendencja wzrastająca w zakresie pogarszającego się stanu zdrowia osób bezdomnych obejmowanych wsparciem na terenie miasta - osoby te coraz częściej wymagają wsparcia specjalistycznego, świadczonego także przez placówki, w tym zdrowotne, poza miastem Oświęcim.

Rozdział 7

Programy i projekty realizowane w 2020 roku

Podstawowym dokumentem programowym określającym politykę miasta Oświęcim w zakresie pomocy społecznej, jest gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, a ustawowym koordynatorem jej realizacji jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu. W ślad za zapisami przyjętej Strategii oraz stosownie do rozeznaczonych potrzeb Ośrodek realizował w roku 2020 także lokalne programy pomocy społecznej, w tym osłonowe oraz projekty socjalne uwzględniające aktualnie zdiagnozowane potrzeby mieszkańców. Ponadto w roku 2020 Ośrodek w imieniu miasta Oświęcim aplikował o środki zewnętrzne w ramach ministerialnych programów i projektów, a także programów i projektów realizowanych przez Samorząd Województwa Małopolskiego.

1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Oświęcim na lata 2014-2020

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu jest koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Oświęcim na lata 2014-2020”, która przyjęta została Uchwałą Nr XLVIII/897/14 Rady Miasta Oświęcim z dnia 29 stycznia 2014 r. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znacznym sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument ten stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorców interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją oraz wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań jest prowadzony przez Zespół oceniający realizację Strategii, powołany Zarządzeniem Nr 0050.26.2014 Prezydenta Miasta Oświęcim z dnia 12 marca 2014 r. (ze zm.). W skład Zespołu weszli przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu oraz miejskich jednostek organizacyjnych. Zespół dokonuje oceny poziomu wdrożenia zapisów Strategicznych raz na rok, a następnie przygotowuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w mieście przekazuje Prezydentowi Miasta i Radzie Miasta Oświęcim, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii. Ostatni raport monitoringowy wraz z oceną skuteczności polityki społecznej w mieście Oświęcim w zakresie "Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Oświęcim na lata 2014-2020" przekazany zostanie w miesiącu maju 2021 r. Prezydentowi Miasta Oświęcim, a następnie przedstawiony zostanie Radzie Miasta Oświęcim w ramach raportu o stanie gminy, o którym mowa w art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.).

Uwzględniając okres czasu na jaki została przyjęta w/w Strategia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu w grudniu 2020 r. zakończył pracę nad projektem nowego dokumentu strategicznego t.j. „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Oświęcim na lata 2021 - 2026”. Projekt nowej Strategii został opracowany w oparciu o zgromadzone dane, w tym wypełnione ankiety i karty projektu, które zostały przekazane przez mieszkańców miasta Oświęcim, a także organizacje pozarządowe, instytucje oraz inne podmioty z terenu miasta Oświęcim. Dokument ten w I kwartale 2021 r. stanowi przedmiot konsultacji społecznych.

2. Program pracy z osobami wykluczonymi społecznie i zagrożonymi wykluczeniem społecznym, zamieszkałymi na terenie miasta Oświęcim na lata 2015-2020

"Program pracy z osobami wykluczonymi społecznie i zagrożonym i wykluczeniem społecznym, zamieszkałymi na terenie miasta Oświęcim na lata 2015-2020" został przyjęty Uchwałą Nr LVI/1087/14 Rady Miasta Oświęcim z dnia 24 września 2014 r.

W 2020 r. uczestnikami "Programu pracy z osobami wykluczonymi społecznie i zagrożonymi wykluczeniem społecznym, zamieszkałymi na terenie miasta Oświęcim na lata 2015-2020" były 53 osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Uczestnikami programu była grupa mieszkańców miasta Oświęcim korzystająca ze wsparcia Ośrodka, w tym część osób bezdomnych i część mieszkańców Domu Socjalnego.

Głównym celem Programu jest reintegracja społeczna i oddziaływanie terapeutyczne względem osób wykluczonych społecznie i zagrożonych tym zjawiskiem, zamieszkałych na terenie miasta Oświęcim. Jak zakładał Program, powyższe ma być realizowane poprzez aktywizację społeczną oraz zawodową, ukierunkowaną na rzecz społeczności lokalnej. Całkowity budżet przeznaczony na realizację Programu wynosił 328.514,00 zł i został wykorzystany w kwocie: 277.274,00 zł. W ramach powyższych środków pokryte zostały koszty: wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla 3 pracowników etatowych, wynagrodzeń w ramach umów cywilnoprawnych w zakresie realizacji instruktaży zawodowych, usług edukacyjno-terapeutycznych i pełnienia usług opieki i dozoru. Ponadto pokryte zostały bieżące wydatki związane z realizacją Programu, w tym m.in.: zakup materiałów, narzędzi, elektronarzędzi, tekstyliów, artykułów chemicznych, doposażenia mieszkań chronionych, aneksów kuchennych oraz sanitariatów.

Program koncentrował się na uzupełniających się obszarach: pracy socjalnej, oddziaływaniach terapeutycznych i profilaktycznych oraz reintegracji społecznej i zawodowej. W ramach pracy socjalnej realizowano wsparcie w zakresie: poprawy sytuacji socjalno-bytowej mieszkańców Domu Socjalnego, rozwiązywania konfliktów rodzinnych oraz sąsiedzkich, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także wypełniania dokumentów i załatwiania spraw urzędowych. W/w osoby były motywowane do zmiany dotychczasowej sytuacji życiowej m. in. poprzez podjęcie terapii w zakresie problemu alkoholowego oraz utrzymywanie abstynencji od napojów alkoholowych. Starszy pracownik socjalny pracował z mieszkańcami również w zakresie utrzymywania prawidłowej higieny osobistej oraz dbania o czystość w mieszkaniach oraz sanitariatach, a także racjonalnego gospodarowania posiadanymi

środkami finansowym, jak również nawiązania kontaktu z lekarzem, w celu określenia i poprawy stanu zdrowia. Pracownik socjalny przeprowadził ogółem 186 indywidualnych rozmów wspierających i dyscyplinujących z mieszkańcami, w zakresie rozwiązywania problemów dnia codziennego. Liczną grupę mieszkańców stanowią osoby bezdomne przechodzące ze Schroniska dla osób bezdomnych do mieszkań chronionych treningowych, w których kontynuują udział w procesie wychodzenia z bezdomności. Warto podkreślić, że 2020 rok był szczególnie trudnym w realizacji pracy socjalnej, z uwagi na obowiązujące obostrzenia, powodujące ograniczony dostęp do usług, w tym istotnych usług medycznych. Długotrwałe ograniczenia w zakresie przemieszczania się, wymagające dostosowania do nich trybu życia spowodowały pojawianie się okresowych trudności w funkcjonowaniu społecznym osób wymagających wsparcia – nasilały się konflikty interpersonalne, kierowane wsparcie obejmowało dodatkowe obszary funkcjonowania mieszkańców np. w związku z elektronicznym załatwianiem spraw urzędowych.

W ramach Programu w 2020 roku przygotowano projekt socjalny pn. „Nie trzeba robić nadzwyczajnych rzeczy, by osiągnąć nadzwyczajne rezultaty”, w ramach którego zrealizowano następujące wsparcie:

- 50 godzin konsultacji profilaktycznych w zakresie uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, w tym leków, z których skorzystało ogółem 14 osób przebywających w Schronisku dla osób bezdomnych;

- 1 wykład profilaktyczny z elementami warsztatu, w którym wzięło udział 7 osób;

- zrealizowano zajęcia ogrodnicze „Wiosna – ach, to ty!” (ilość zajęć 1, uczestniczyły 3 osoby), w trakcie których obsadzono kwiatami klomby i kwietniki. Kwiaty i zioła pozyskano w ramach współpracy z firmą Plantpol, a także dzięki zaangażowaniu mieszkańców. Kwiaty sadzili, a następnie o nie dbali mieszkańcy w ramach budowania odpowiedzialności za miejsce zamieszkania. W ramach zajęć powstał zielnik, z którego korzystali mieszkańcy.

W związku z pandemią koronawirusa i obowiązującymi ograniczeniami zrezygnowano z realizacji znacznej części działań projektowych, w tym środowiskowych. Część z nich zaplanowano do realizacji w kolejnym roku.

W ramach reintegracji zawodowej w roku 2020 zrealizowano 1 instruktaż zawodowy, którego celem było nabycie umiejętności pożądaných przez potencjalnych pracodawców (nabywanie kwalifikacji w pracach remontowo-budowlanych) - w łącznej ilości 180 godzin dla 5 osób. Przeprowadzony instruktaż zawodowy pozwolił na częściowe dostosowanie mieszkań chronionych do określonych standardów, a także na poprawę stanu technicznego kilku pomieszczeń mieszkalnych.

Oprócz kontraktów socjalnych w Domu Socjalnym były realizowane prace społecznie użyteczne, które w okresie sierpień – listopad wykonywało łącznie 5 osób, które wypracowały 501 godzin zegarowych.

W okresie od lutego do grudnia 2020 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu zlecił pełnienie dozoru opiekunom Domu Socjalnego w Oświęcimiu w celu zapewnienia bezpieczeństwa

mieszkańcom budynku, mienia MOPS, nadzoru nad przestrzeganiem obowiązującego w budynku Regulaminu i niwelowania zachowań społecznie nieakceptowalnych. Opiekunowie pełnili dozór w godzinach popołudniowo – wieczornych, także w soboty, niedziele i dni świąteczne. Ogółem zrealizowano 1088 godzin usług opieki i nadzoru. W pozytywnym budowaniu wizerunku miejsca zamieszkania aktywnie uczestniczyli mieszkańcy, którzy wykonując prace na rzecz społeczności lokalnej, dbali o jego stan techniczny, porządek w częściach wspólnie użytkowanych, jak i również w bliskim otoczeniu budynku.

Realizację Programu wspierała: Straż Miejska w Oświęcimiu, Komenda Powiatowa Policji w Oświęcimiu, w tym dzielnicowy, Sąd Rejonowy w Oświęcimiu, w tym kuratorzy, pielęgniarki i opiekunki środowiskowe, asystenci rodziny, pracownicy socjalni, darczyńcy i mieszkańcy Domu Socjalnego. Kompleksowe wsparcie zapewnione w ramach Programu i uzupełnione przez inne działania realizowane przez MOPS, pozwoliły na kontynuację udzielania skutecznej pomocy osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, wynikającej m. in. ze złego stanu zdrowia, niepełnosprawności, a także ograniczeń osobistych, utrudniających aktywizację społeczną i zawodową. Liczną grupę osób wspieranych w ramach Programu stanowili użytkownicy Schroniska dla osób bezdomnych, którzy docelowo mogą kontynuować proces readaptacji społecznej i zawodowej w mieszkaniach chronionych treningowych.

Uwzględniając okres na jaki przyjęty został powyżej przedstawiony Program, w roku 2020 Ośrodek opracował Lokalny Program Pomocy Społecznej „Oświęcimski Program Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2025”, który został przyjęty przez Radę Miasta Oświęcim Uchwałą Nr XXX/477/20 z dnia 21 grudnia 2020 r. Program ten stanowi kontynuację działań uchwalonych w Programie przyjętym na lata 2015-2020 i umożliwia uzupełnienie zadań realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu, zwiększając kompleksowość wsparcia kierowanego do jednostek, grup, społeczności zagrożonych wykluczeniem społecznym lub doświadczających skutków tego zjawiska. Ujęte w nim działania są adresowane do mieszkańców miasta Oświęcim, a bez jego kontynuacji efektywność podejmowanych działań byłaby niższa, z uwagi na ich fragmentaryczność, tym samym mogłoby zwiększyć ryzyko pozostawienia osób wspieranych w kręgu wykluczenia społecznego w dłuższej perspektywie czasowej, tym samym niwecząc podejmowane dotychczasowe starania.

3. Projekt Kooperacji 3D - Model wielosektorowej współpracy na rzecz osób i rodzin

W dniu 1 października 2018 r. zostało zawarte porozumienie o współpracy między Województwem Małopolskim, a Gminą Miasto Oświęcim oraz Powiatem Oświęcimskim, które dotyczyło współpracy przy realizacji projektu Kooperacji 3D - model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin. Projekt ten realizowany jest w ramach Osi priorytetowej II Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.5 Skuteczna pomoc społeczna, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój na lata 2014-2020, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu jest zwiększenie kooperacji oraz współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, a podmiotami innych polityk sektorowych istotnych z punktu widzenia włączania

społecznego i zwalczania ubóstwa. W 2020 roku w ramach projektu realizowano następujące formy wsparcia kierowane do przedstawicieli instytucji pomocy i integracji społecznej oraz podmiotów realizujących inne polityki sektorowe m.in. w zakresie pomocy społecznej, edukacji, zdrowia, sądownictwa, policji i in., z obszaru województwa małopolskiego:

- 1) coaching, w którym uczestniczyli pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu,
- 2) superwizje dla pracowników socjalnych i asystenta rodziny, które miały na celu doskonalenie warsztatu pracy z klientem,
- 3) spotkania edukacyjne oraz spotkania konsultacyjne.

Efektem współpracy wielosektorowej było zawiązanie na terenie miasta Oświęcim Partnerskiego Zespołu Kooperacyjnego, w skład którego weszli m.in. przedstawiciele pomocy społecznej, sądu, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowej oraz urzędu pracy.

Efektem finalnym działań podejmowanych w ramach projektu było wypracowanie rekomendacji w zakresie wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin z uwzględnieniem specyfiki miasta powyżej 20 tys. mieszkańców, które zostaną włączone do książki rekomendacji stanowiącej podsumowanie prac realizowanych przez zespoły projektowe wypracowujące modele kooperacji w trzech makroregionach w Polsce oraz utworzenie koszyka usług na terenie miasta Oświęcim.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że Ośrodek w roku 2020 w ramach projektu "Kooperacje 3D - model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin" realizował zadanie pn. "Kooperacje przeciw COVID". Celem powyższego zadania była poprawa bezpieczeństwa pracowników Ośrodka, a w konsekwencji również osób korzystających z jego usług. W ramach zadania zostały pozyskane środki finansowe w kwocie 32.630,00 zł na dofinansowanie kosztów związanych z doposażeniem stanowisk pracy w środki ochrony osobistej, zakup środków i sprzętu służącego do dezynfekcji oraz zakup sprzętu i wyposażenia niezbędnego do walki z epidemią. W ramach przedmiotowego dofinansowania zakupiono: maseczki jednorazowe, przyłbice, rękawiczki ochronne jednorazowe, kombinezony ochronne, płyny do dezynfekcji rąk i powierzchni, dozowniki do płynów dezynfekcyjnych, termometr bezdotykowy oraz maty dezynfekcyjne. W tym celu wykorzystano dofinansowanie do kwoty 32.457,92 zł.

4. Lokalny Program Osłonowy dla najuboższych mieszkańców miasta Oświęcim, którzy ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu mieszkalnego związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów ekologicznych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest również realizatorem Lokalnego Programu Osłonowego dla najuboższych mieszkańców miasta Oświęcim, którzy ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu mieszkalnego związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów ekologicznych. Program ten został przyjęty uchwałą Nr LII/1007/18 Rady Miasta Oświęcim z dnia 29 sierpnia 2018 r., a w wyniku przeprowadzonej analizy jego funkcjonowania, w tym wysokości

przyjętych kryteriów i maksymalnej wysokości pomocy, został znowelizowany w roku 2020 uchwałą Nr XXV/390/20 Rady Miasta Oświęcim z dnia 26 sierpnia 2020 roku. Program został przyjęty na okres od 1 października 2018 r. do 31 marca 2023 r.

Wsparciem w ramach programu objęte być mogą osoby, które ponoszą zwiększone koszty ogrzewania związane ze zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów ekologicznych, takich jak: ogrzewanie gazowe, elektryczne, olejowe, bądź polegające na podłączeniu do miejskiej sieci ciepłowniczej, która to zmiana systemu ogrzewania w zajmowanym przez nie lokalu nastąpiła nie wcześniej niż przed dniem 25 lutego 2015 r. Do września 2020 r. Program przewidywał możliwość uzyskania wsparcia w następujących dwóch przedziałach dochodowych:

a) w przypadku osób/rodzin, których dochód nie przekraczał 100% aktualnej wysokości kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej, pomoc mogła być udzielona do kwoty 500,00 zł na kwartał w okresie grzewczym,

b) w przypadku osób/rodzin, których dochód był wyższy niż 100% aktualnej wysokości kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej, ale nie przekraczał 150% tego kryterium, pomoc mogła być udzielona do kwoty 300,00 zł na kwartał w okresie grzewczym.

Od 1 października 2020 r. Program przewiduje możliwość uzyskania wsparcia w następujących dwóch przedziałach dochodowych:

a) w przypadku osób/rodzin, których dochód nie przekracza 100% aktualnej wysokości kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej, pomoc może być udzielona do kwoty 600,00 zł na kwartał w okresie grzewczym,

b) w przypadku osób/rodzin, których dochód jest wyższy niż 100% aktualnej wysokości kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej, ale nie przekracza 180% tego kryterium, pomoc może być udzielona do kwoty 400,00 zł na kwartał w okresie grzewczym.

Aktualnie kryterium dochodowe:

- dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 701,00 zł, podwyższone do 150% wynosi 1.051,50 zł, a do 180% - 1.261,80 zł,

- na osobę w rodzinie wynosi 528,00 zł, podwyższone do 150% wynosi 792,00 zł, a do 180% - 950,40 zł.

W roku 2020 na kwartał B (okres grzewczy 2019/2020) obejmujący okres od stycznia do marca 2020r. złożonych zostało 13 wniosków o udzielenie wsparcia w ramach przedmiotowego programu i wszystkie rozpatrzone pozytywnie. Wsparcia udzielono 7 osobom/rodzinom osiągającym dochody w wysokości nieprzekraczającej 100% aktualnego kryterium dochodowego w pomocy społecznej, pozostałe osoby/rodziny objęte wsparciem to osoby uzyskujące dochody do 150% aktualnego kryterium dochodowego. Łączna wysokość udzielonego wsparcia na kwartał B obejmujący miesiące od stycznia do marca 2020 r. wyniosła 4.096,74 zł.

W roku 2020 na kwartał A (okres grzewczy 2020/2021) obejmujący okres od miesiąca października do grudnia 2020 r. złożonych zostało 9 wniosków o udzielenie wsparcia w ramach Programu i wszystkie zostały rozpatrzone pozytywnie. Wsparcia udzielono 3 osobom/rodzinom osiągającym dochody w wysokości nieprzekraczającej 100% aktualnego kryterium dochodowego w pomocy społecznej, pozostałe osoby/rodziny to osoby uzyskujące dochody do 180% aktualnego kryterium dochodowego. Łączna wysokość udzielonego wsparcia na kwartał A obejmujący miesiące od października do grudnia 2020 r. wyniosła 3.593,56 zł. Łączna kwota wsparcia udzielonego w ramach Programu w roku 2020 wyniosła 7.690,30 zł.

5. Program "Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej - edycja 2019-2020"

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu w roku 2020 uczestniczył w ogłoszonym przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej programie "Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej - edycja 2019-2020. Celem przedmiotowego programu było zapewnienie usług asystenta pełnoletnim osobom niepełnosprawnym ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Usługi asystenta w szczególności mogły polegać na jego pomocy:

- w wyjściu, powrocie oraz dojazdach w wybrane przez uczestnika programu miejsce jak dom, praca, placówki oświatowe, świątynie, placówki służby zdrowia, zajęcia rehabilitacyjne i zajęcia terapeutyczne, wydarzenia kulturalne,
- w zakupach, z zastrzeżeniem aktywnego udziału uczestnika programu przy ich realizacji,
- w załatwianiu spraw urzędowych
- nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacjami,
- w korzystaniu z dóbr kultury.

W ramach programu uzyskano dofinansowanie na realizację usługi asystenta dla 5 osób niepełnosprawnych, w tym dla 3 osób ze znacznym stopniem i dla 2 z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Finałnie usługi asystenta realizowane były dla 3 osób, w tym 2 z orzecznym znacznym stopniem niepełnosprawności i 1 z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Usługi asystenta dla osób z orzecznym znacznym stopniem niepełnosprawności zostały wykonane w łącznej ilości 486 godzin, natomiast dla osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w ilości 270 godzin. Łączne dofinansowanie wykorzystane w ramach programu opiewa na kwotę 42.521,00.

6. Program "Wspieraj Seniora"

W październiku 2020 r. niezwłocznie po ogłoszeniu przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej programu "Wspieraj Seniora", Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu przystąpił do realizacji przyjętych w nim zadań. Celem przedmiotowego programu było zapewnienie usługi wsparcia Seniorów w wieku 70 lat i więcej, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydują się na pozostanie w domu i nie są w stanie np. poprzez wsparcie rodziny zabezpieczyć sobie artykułów podstawowej potrzeby. Usługa wsparcia winna w szczególności polegać na dostarczeniu zakupów obejmujących artykuły podstawowej

potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środki higieny osobistej. W celu realizacji powyższych działań Ośrodek zorganizował strukturę wsparcia ustalając sposób komunikacji i organizacji wsparcia po stronie pracowników Ośrodka i jednocześnie nawiązał współpracę wolontarystyczną ze Związkiem Harcerstwa Polskiego Chorągiew Krakowska, hufiec Oświęcim im. Więźniów Oświęcimia a także z 5 osobami fizycznymi z miasta Oświęcim, zawierając stosowne porozumienia wolontarystyczne. W ramach podejmowanych działań Ośrodek współpracował również z Ochotniczą Strażą Pożarną. W związku z oparciem działań bezpośrednio wspierających na pracy wolontarystycznej, w nieznacznym tylko stopniu skorzystano z dofinansowania przewidzianego w ramach przedmiotowego Programu.

7. Projekt "Małopolska Tarcza Antykryzysowa - Pakiet Społeczny. Bezpieczny dom"

W roku 2020 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu zrealizował grant na kwotę 10.000,00 zł (plus wkład własny w wysokości 1.500,00 zł) pn. "Bezpieczny dom - razem damy sobie radę!", który został pozyskany w ramach wykonywanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie Projektu "Małopolska Tarcza Antykryzysowa - pakiet Społeczny. Bezpieczny dom". Projekt ten był współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Osi Priorytetowej 9 Region spójny społecznie, działania 9.2 Usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałania 9.2.1 Usługi społeczne i zdrowotne w Regionie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. W ramach powyższego grantu Schronisko dla osób bezdomnych funkcjonujące w strukturze Ośrodka zostało wyposażone w środki dezynfekcyjne i ochrony osobistej, dozowniki na płyny dezynfekcyjne, lampę wirusobójczą. Ponadto, dzięki pozyskanym środkom finansowym, zrealizowaną wymagane schronienie kwarantaryjne dla 5 osób bezdomnych przed ich przyjęciem do tut. Schroniska dla osób bezdomnych.

8. Wieloletni rządowy program "Posiłek w szkole i w domu " na lata 2019 - 2023

Celem przedmiotowego programu jest udzielenie wsparcia finansowego gminom w zakresie realizacji ich zadania własnego o charakterze obowiązkowym określonego w art. 17 ust. 1 pkt 3 i 14 ustawy o pomocy społecznej t.j. zapewnienia posiłku osobie tego pozbawionej oraz dożywiania dzieci. W programie tym miasto Oświęcim uczestniczy od początku jego obowiązywania a wolę przystąpienia do niego określa Uchwała Nr II/14/18 Rady Miasta Oświęcim z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie przystąpienia gminy Miasto Oświęcim do wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 oraz podwyższenia kwoty kryterium dochodowego i ustalenia zasad zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia w ramach realizacji tego programu (Dz.Urz. Woj. Małopolskiego z 2018 r. poz. 8067).

W roku 2020 na realizację powyższych zadań w zakresie dożywiania wydatkowano łącznie 668.818,40 zł, w tym kwotę 421.355,59 zł pochodzącą z budżetu państwa - jako pozyskaną w ramach przedmiotowego programu.

Rozdział 8

Potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, przyznawanie i wypłata świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów oraz wydawanie zaświadczeń o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego w oparciu o art. 411 ust. 10g ustawy Prawo ochrony środowiska.

Obok szeroko rozumianych zadań pomocy społecznej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu realizuje również zadania z zakresu potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W roku 2020 stosownie do udzielonego Dyrektorowi Ośrodka upoważnienia przez Prezydenta Miasta Oświęcim oraz regulacji art. 54 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1398 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowań administracyjnych wydanych zostało:

- 87 decyzji administracyjnych potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 39 decyzji o umorzeniu postępowania, odmowie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej oraz o wygaszeniu pierwotnie wydanych decyzji.

Kolejnym zadaniem statutowym wykonywanym przez Ośrodek jest przyznawanie i wypłacanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie miasta Oświęcim. Zadanie to realizowane jest w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1327) oraz o Regulamin udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Miasta Oświęcim uchwalony uchwałą Nr XXXV/686/17 Rady Miasta Oświęcim z dnia 31 maja 2017 roku w sprawie uchwalenia Regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Miasta Oświęcim (ze zm.).

W roku 2020 w ramach realizacji przedmiotowego zadania wydanych zostało 158 decyzji administracyjnych.

Na rok budżetowy 2020 składają się następujące okresy (rok szkolny) realizacji pomocy materialnej (stypendiów szkolnych):

A: rok szkolny 2019/2020 (wrzesień-czerwiec) obejmuje okres od stycznia do czerwca 2019 r.

B: rok szkolny 2020/2021 (wrzesień-czerwiec) obejmuje okres od września do grudnia 2020 r.

Okres (A) od stycznia do czerwca 2020 r.

* 92 stypendystów kontynuowało realizację przyznanego świadczenia z roku szkolnego od września 2019 r. do czerwca 2020 r.,

* w okresie styczeń - czerwiec 2020 r. wypłacono (zrefundowano) uprawnionym koszty poniesione w związku z edukacją dzieci w ramach ww. pomocy na kwotę 97.595,95 zł.

Na okres (B) od września do grudnia 2020 r. do MOPS wpłynęło 66 wniosków, z czego:

* 66 wnioski spełniały wymogi ustawowe do przyznania ww. pomocy na okres całego roku szkolnego tj. od września 2020 r. do czerwca 2021 r.

* w okresie wrzesień - grudzień 2020 r. wypłacono (zrefundowano) uprawnionym koszty poniesione w związku z edukacją dzieci w ramach ww. pomocy na kwotę 40.845,60 zł.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu od miesiąca grudnia 2020 r. realizuje nowe zadanie obejmujące wydawanie zaświadczeń o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego w oparciu o art. 411 ust. 10g ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, w związku z ubieganiem się przez osobę fizyczną o dofinansowanie z Narodowego lub Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W miesiącu grudniu 2020 r. wydane zostały 3 zaświadczenia, sporządzone na podstawie 3 wniosków złożonych przez mieszkańców miasta Oświęcim w miesiącu grudniu 2020 r.

Rozdział 9

Realizacja świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zasiłków dla opiekunów, świadczeń wychowawczych, jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka określonego ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" oraz świadczenia dobry start

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu w roku 2020 realizował na rzecz mieszkańców miasta Oświęcim także zadania zlecone z zakresu administracji rządowej na podstawie następujących aktów prawnych:

- 1) ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 111 ze zm.),
- 2) ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 808 ze zm.),
- 3) ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1297),
- 4) ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2407 ze zm.),
- 5) ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1329),
- 6) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu "Dobry start" (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061 ze zm.).

Na realizację tych zadań łącznie z kosztami obsługi w 2020 r. wydatkowano kwotę: **47.929.662,45 zł.**

Wykonanie zadania zleconego na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych za 2020 r.:

Średnio miesięcznie w 2020 r. świadczenia rodzinne pobierało **1.367 rodzin.**

Zasiłek rodzinny, który jest podstawowym świadczeniem rodzinnym średnio miesięcznie w 2020 r. otrzymywało **519 rodzin**.

Tytułem przykładu miesięcznej ilości wypłacanych świadczeń wskazuje się, że w miesiącu grudniu 2020 r. wypłacono **1.115** zasiłków rodzinnych na rzecz dzieci ustalonych w pełnej wysokości, w tym:

- * **316 zasiłków rodzinnych** - na rzecz dzieci w wieku do ukończenia 5 roku życia,
- * **740 zasiłków rodzinnych** - na rzecz dzieci w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia,
- * **59 zasiłki rodzinne** - na rzecz dzieci w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Średnio miesięcznie w 2020 r. dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka wypłacano dla **61 dzieci**.

Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej średnio miesięcznie w 2020 r. wypłacono dla **209 dzieci**.

Średnio miesięcznie w 2020 r. dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego wypłacano dla **92 dzieci**.

Jednorazowy dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego w 2020 r. otrzymało **717 dzieci**.

Zasiłek pielęgnacyjny średnio miesięcznie w 2020 r. pobierało **917 osób**.

Świadczenie pielęgnacyjne średnio miesięcznie w 2020 r. pobierały **133 osoby**, natomiast specjalne zasiłki opiekuńcze pobierało średnio miesięcznie **20 osób**.

Jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka (tzw. becikowe) w 2020 r. wypłacono w związku z urodzeniem się **202 dzieci**, natomiast jednorazowy dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka, którego przyznanie uwarunkowane jest posiadaniem uprawnień do zasiłku rodzinnego przyznano dla **54 dzieci**.

Świadczenie rodzicielskie w 2020 r. otrzymywało średnio miesięcznie **80 matek**.

Lp.	Rodzaj świadczenia:	Kwota wyplaconych świadczeń w zł:	Liczba świadczeń
1.	Zasilki rodzinne (w pełnej wysokości)	1.468.695	12.677
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych (w pełnej wysokości), w tym z tytułu:	740.076	5.518
2.1.	urodzenie dziecka	54.000	54
2.2.	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	108.058	275
2.3.	samotnego wychowywania dziecka	142.612	724
2.4.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, w tym:	114.480	1.102
2.4.1.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 r.ż.	28.710	319
2.4.2.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 r.ż.	85.770	783
2.5.	rozpoczęcia roku szkolnego	71.700	717
2.6.	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, w tym:	11.131	138
2.6.1.	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	4.181	37
2.6.2.	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	6.950	101
2.7.	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	238.095	2.508
	Razem zasilki rodzinne wraz z dodatkami (w pełnej wysokości) (1 + 2):	2.208.771	18.195
3.	Świadczenia opiekuńcze, w tym:	5.384.155	12.822
3.1.	Zasiłki pielęgnacyjne	2.370.883	10.999
3.2.	Świadczenia pielęgnacyjne	2.872.455	1.593
3.3.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	140.817	230
4.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	202.000	202
5.	Świadczenie rodzicielskie	862.357	959
	Świadczenia rodzinne razem (1+2+3+4+5):	8.657.283	32.178
6.	Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne	594.402	1.229
7.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne	97.324	602
8.	Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe dla osób pobierających specjalny zasiłek opiekuńczy	31.162	187
9.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne dla osób pobierających specjalny zasiłek opiekuńczy	9.119	167
	Ogółem (1+2+3+4+5+6+7+8+9):	9.389.290	34.363

Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami są przyznawane także w obniżonej wysokości obliczonej w ramach tzw. "mechanizmu 1 zł za 1 zł". Dane w przedmiotowym zakresie za rok 2020 obrazuje poniższa tabela:

Lp.	Rodzaj świadczenia:	Kwota wypłaconych świadczeń w zł:	Liczba świadczeń
1.	Zasiłki rodzinne (w obniżonej wysokości)	84.906,01	1.195
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych (w obniżonej wysokości), w tym z tytułu:	51.432,83	714
2.1.	urodzenie dziecka	387,13	3
2.2.	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	3.298,16	17
2.3.	samotnego wychowywania dziecka	15.657,55	158
2.4.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	9.969,37	141
2.5.	rozpoczęcia roku szkolnego	3.003,04	75
2.6.	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	532,94	18
2.7.	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	18.584,64	302
3.	Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego w obniżonej wysokości, do których prawo zostało ustalone przez wojewodę na podstawie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego	0,00	0
	Łącznie zasiłki rodzinne wraz z dodatkami w obniżonej wysokości (1+2+3)	136.338,84	1.909

W sprawach dotyczących świadczeń rodzinnych wydano w 2020 r. łącznie 1.893 decyzje administracyjne.

Wykonanie zadania zleconego na podstawie ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów za 2020 r.

Zasiłki dla opiekunów w 2020 r. pobierało średnio miesięcznie 13 osób.

Lp.	Rodzaj świadczenia:	Kwota wypłaconych świadczeń w zł:	Liczba świadczeń
1.	Zasiłki dla opiekunów	94.112	152
2.	Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe dla osób pobierających zasiłki dla opiekunów	19.792	116
3.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne dla osób pobierających zasiłki dla opiekunów	4.297	77
4.	Ogółem:	118.201	345

Wykonanie zadania zleconego na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów za 2020 r.

Średnio miesięcznie w 2020 r. świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacano dla **235 osób uprawnionych**.

Lp.	Rodzaj świadczenia:	Kwota wypłaconych świadczeń w zł:	Liczba świadczeń
1.	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego , w tym:	1.305.713	2.981
1.1	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w pełnej wysokości	1.300.610	2.963
1.2	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w obniżonej wysokości	5.103	18
2.	Kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych w 2020 r. z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, z tego	556.301,70 *	
2.1.	- przekazane na dochody budżetu państwa, w tym:	448.601,40	
2.2.	- przekazane na dochody własne organu właściwego wierzyciela	107.700,30	

* W kwocie 556.301,70 zł zwróconej przez dłużników alimentacyjnych mieszczą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości 287.050,97 zł.

Pozostałe do zwrotu przez dłużników alimentacyjnych należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego według stanu na dzień 31.12.2020 r. wynoszą 24.027.722 zł, w tym odsetki 7.229.462zł (narastająco z uwzględnieniem lat ubiegłych).

W sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego wydano w 2020 r. łącznie 250 decyzji administracyjnych.

Wykonanie zadania zleconego na podstawie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci za 2020 r.

Prawo do świadczenia wychowawczego (500+) w roku 2020 posiadały **3.942 rodziny dla 6.171 dzieci**. Tytułem przykładu miesięcznej ilości wypłacanych świadczeń wskazuje się, że w miesiącu **grudniu 2020 r. wypłacono 5.802 świadczenia**. Kwota wydatkowana na ten cel w miesiącu grudniu 2020 r. wyniosła **2.887.908,00 zł**. Łącznie w **2020 roku** wypłacono świadczenia wychowawcze w kwocie **35.082.365,00 zł** i w sprawach tych wydano 70 decyzji administracyjnych oraz 439 informacji o przyznaniu świadczenia wychowawczego, w pozostałym zakresie prawo do świadczenia wychowawczego wynikało z informacji wydanych od lipca 2019 r.

Wykonanie zadania zleconego w zakresie wypłaty jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka określonego ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" w 2020 r.

W 2020 r. wypłacono **7 jednorazowych świadczeń z tytułu urodzenia dziecka** określonych w ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" w wysokości **4.000,00 zł**. Łączna kwota **środków finansowych** wydatkowana na realizację w/w zadania w 2020 r. wyniosła **28.000 zł**.

Wykonanie zadania zleconego w zakresie wypłaty świadczenia dobry start (300+) określonego rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” w 2020 r.

W okresie od lipca do listopada 2020 r. wpłynęło łącznie 3.035 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia dobry start, z tego 163 wnioski przekazano do innych organów według właściwości, a 7 wniosków pozostawiono bez rozpatrzenia. W 2020 r. przyznano 3.849 świadczeń, w tym 10 świadczeń w związku ze sprawowaniem opieki naprzemiennej oraz 2 świadczenia, w których Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Krakowie wyznaczyło Prezydenta Miasta Oświęcim jako organ właściwy do załatwienia przedmiotowych wniosków w związku z wystąpieniem okoliczności, o których mowa w przepisach Kpa.

Łączna kwota środków finansowych wydatkowana na wypłatę świadczenia **dobry start w 2020 r. wyniosła 1.146.000,00 zł**, przy czym kwota 1.145.100,00 zł wypłacona została w okresie od lipca do grudnia 2020 r., a kwota 900,00 zł wypłacona została w miesiącu styczniu 2020 r. tytułem świadczeń za 2019 r.

Analiza porównawcza realizacji przedstawionych powyżej zadań zleconych z zakresu administracji rządowej dokonana w odniesieniu do 2019 r. wskazuje jednoznacznie, że koszyk świadczeń socjalnych dla rodzin z dziećmi jest nadal szeroki i przewiduje różne formy finansowego wsparcia. W konsekwencji pozwala to w znacznym stopniu zabezpieczyć potrzeby dzieci, ale i tym samym tworzy stosunkowo duży krąg osób oraz rodzin korzystających z pomocy państwa w tym zakresie. W 2020 r. nastąpiło podobnie jak w latach poprzednich podwyższenie wysokości świadczenia pielęgnacyjnego, pobieranego przede wszystkim przez rodziców sprawujących opiekę nad niepełnosprawnymi dziećmi. Od miesiąca października 2020 r. zostało również podwyższone kryterium dochodowe uprawniające do pobierania świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Ponadto od miesiąca października 2020 r. do świadczeń z funduszu alimentacyjnego wprowadzono tzw. "mechanizm 1 zł za 1 zł", pozwalający na przyznanie świadczeń w obniżonej wysokości, pomimo przekroczenia przez rodzinę ustawowego kryterium dochodowego.

Rozdział 10

Potrzeby w zakresie pomocy społecznej

Analiza sytuacji społecznej, a także posiadanych zasobów ujawniła potrzeby w następującym zakresie:

- * utrzymanie na dotychczasowym poziomie, jako niezbędnym i stanowiącym minimum potrzeb, zatrudnienia wykwalifikowanej kadry stosownie do realizowanych zadań w MOPS, a w razie potrzeby zapewnienie dodatkowej etatyzacji,
- * zabezpieczenie środków finansowych na szkolenia i profesjonalizację kadry,
- * zabezpieczenie środków finansowych na modernizację i pełne dostosowanie budynków zarządzanych przez Ośrodek do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także założeń proekologicznych,

* zabezpieczenie środków finansowych na zatrudnienie specjalistów, m.in. prawnika, pedagoga, psychologa i specjalistę świadczącego usługi w zakresie problemu alkoholowego, celem zapewnienia kompleksowego wsparcia i pomocy osobom i rodzinom tego potrzebującym,

* zabezpieczenie środków finansowych celem zwiększenia ilości godzin usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania świadczonych dla osób starszych i niepełnosprawnych.

ZASTĘPCA DYREKTORA

Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Oświęcimiu

mgr Maria Węgrzyn-Skarbek

DYREKTOR

Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Oświęcimiu

mgr Beata Dąka

UZASADNIENIE

W myśl art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876) kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej. Mając na uwadze powyższe unormowanie Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu przedstawia *Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu za 2020 rok*.

W przedstawionym sprawozdaniu, obok obszernej informacji na temat wykonywanych zadań z zakresu pomocy społecznej, zostały przedstawione także dane dotyczące realizacji innych zadań powierzonych Ośrodkowi oraz informacja o programach i projektach realizowanych przez Ośrodek w roku 2020 z uwzględnieniem panującej sytuacji epidemicznej. Ponadto, w podsumowaniu sprawozdania zostały wskazane potrzeby w zakresie pomocy społecznej, występujące obecnie na terenie miasta Oświęcim.

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Oświęcimiu

mgr Beata Bąka